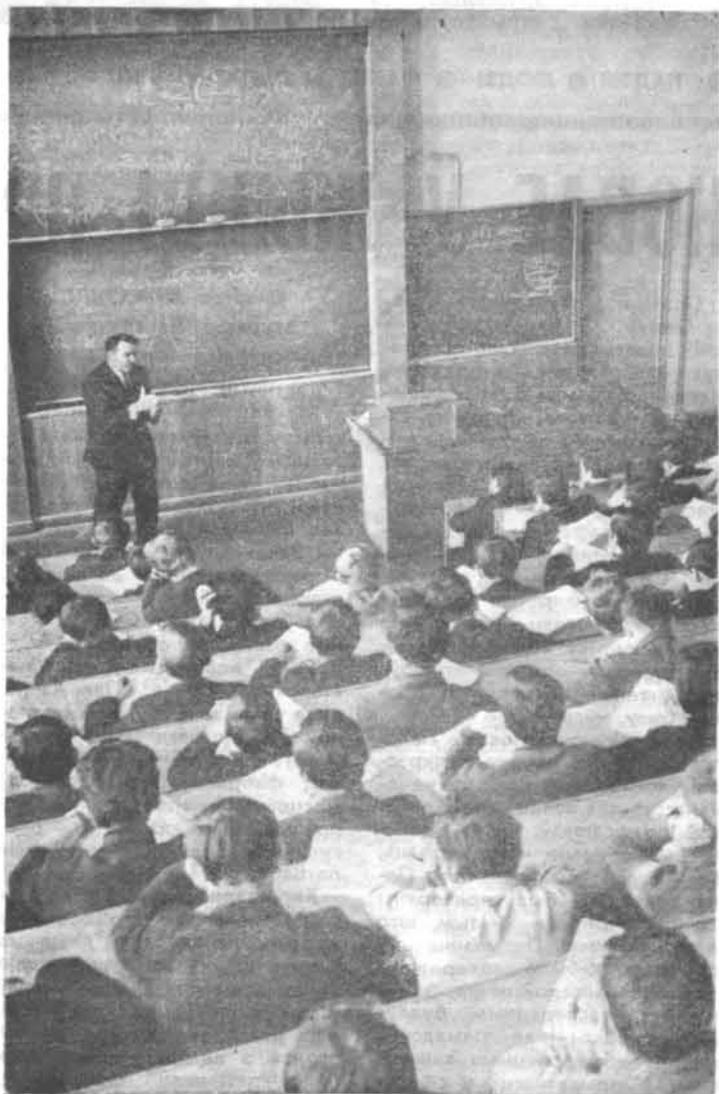
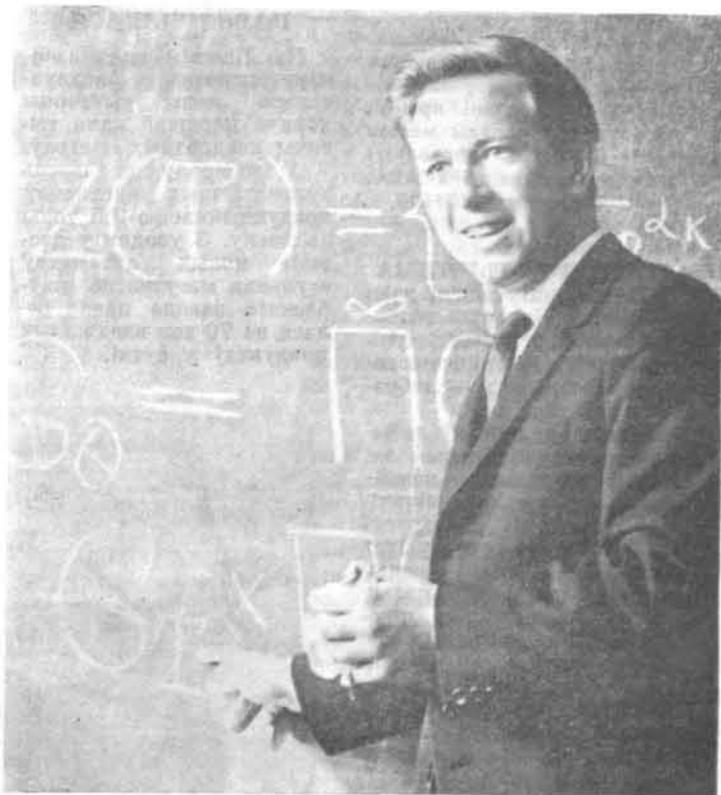

Голас Радзімы

№ 43 [1203] КАСТРЫЧНІК 1971 г. ВІДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЬЖОМ ГОД ВІДАННЯ 16-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

ЗАЛАТЫ ЮБІЛЕЙ АЛМА МАТЕР

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. Такім яго звычайна запамінаюць турысты і госці сталіцы. Але гэта толькі адзін корпус [здымак уверсе злева]. На тэрыторыі ўніверсітэцкага гарадка іх некалькі. Галоўны корпус — уладаны гісторыкаў і матэматыкаў. Тут вучыўся, а цяпер працуе Уладзімір ПЛАТОНАУ [здымак уверсе справа]. Гэты абаяльны малады чалавек — прафесар, доктар матэматыкі. Ён вядзе даследаванні на межах матэматыкі, алгебры, тапалогіі і алгебраічнай геаметрыі. Атрыманыя ім вынікі маюць фундаментальнае значэнне. Ніжні здымак зроблены ў час лекцыі.

Фота Д. ПРЭСА і Э. ТРЫГУБОВІЧА.

Ва ўсіх гарадах і вёсках Беларусі, у многіх кутках Саветаў Саюза і ўсё часцей у краінах Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі можна сустрэць спецыялістаў па розных галінах навукі і вытворчасці, у дыпламах якіх напісана, што яны скончылі Беларускі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўны ўніверсітэт імя Ул. І. Леніна.

Універсітэт у Беларусі. Сёння гэта нікога не здзіўляе. На Палессі, у Гомелі, адкрыўся другі беларускі ўніверсітэт. А ў сталіцы рэспублікі і абласных цэнтрах працуюць 26 інстытутаў.

Захапленне выклікае той факт, што нарадзіўся першынец беларускай навукі ў суровы паслярэвалюцыйны час, калі маладая саветская рэспубліка толькі пачынала залечваць раны, нанесеныя грамадзянскай вайной і белапольскай акупацыяй.

Аб гісторыі яго стварэння, першым рэктару Ул. Пічэту раскажаецца ў артыкуле Юрыя Сапажкова «Пачатак», змешчаным у сённяшнім нумары «Голасу Радзімы». Толькі ўпартая вера ў лепшую долю разнавольнага народа, прагнае імкненне да ведаў, рэвалюцыйная перакананасць будаўнікоў новага свету давала ім сілу выстаць у нялёгкіх умовах тагачаснага жыцця. Акадэмік С. Вальфсон, саратнік Ул. Пічэты, успамінаў аднойчы аб стаўленні ўніверсітэта: «...умовы яго існавання ў першыя месяцы былі суровыя. Аўдыторыя нярэдка ўяўляла соценны нагой, які стаяў пасярод чатырох сценаў і напружана слухаў лектара. Стаялі студэнты — не было лавак, стаяў прафесар — не было крэсла. У галёшах, у падліце, у кажухах, некаторыя з паднятымі каўнярамі. А ў факультэцкай канцылярыі пісалі ў пальчатках і алоўкамі: чарніла замярзала.

Але ўніверсітэт жыў...»

Ён зведаў нямаля цяжкасцей. У гады Вялікай Айчыннай вайны захопнікамі былі зруйнаваны яго будынкі, а абсталяванне лабараторый і кабінетаў, паводле падлікаў нямецкіх спецыялістаў, коштам у мільёны марак вывезена ў Германію. У 1943 годзе ўніверсітэт аднавіў сваю работу на станцыі Сходня Маскоўскай вобласці. 90 працэнтаў студэнтаў — дзяўчаты. Ваенную справу ім выкладаў звольнены з арміі пасля цяжкага ранення Іван Ме-

леж, цяпер вядомы беларускі пісьменнік.

Вярнуўшыся ў вызвалены Мінск, студэнты дружна ўзяліся за аднаўленне «светлага храма навукі».

Сёння ўніверсітэт уяўляе сабой цэлы гарадок з насельніцтвам амаль 18 тысяч чалавек. У шматпавярховых корпусках размешчаны лабараторыі, аснашчаныя навіейшымі прыборамі і абсталяваннем, прасторныя аўдыторыі, читальныя і спартыўныя залы. Падрыхтоўка будучых спецыялістаў вядзецца вельмі грунтоўна. Яны слухаюць лекцыі прафесараў і выкладчыкаў, займаюцца самастойнай даследчай работай у навуковым студэнцкім таварыстве, праходзяць практыку (у залежнасці ад спецыяльнасці) на прадпрыемствах, у школах ці навукова-даследчых інстытутах. За гады існавання ўніверсітэта па нялёгкай дарозе ведаў прайшлі 28 тысяч чалавек. У гэтым атрадзе беларускай інтэлігенцыі філолагі і хімікі, матэматыкі і біёлагі, глебазнаўцы і фізікі, гісторыкі і юрысты. На традыцыйных вечарах сустрач былі студэнты з горадасцю раскажаюць аб сваіх аднакурсніках, якія сталі заслужанымі настаўнікамі, вядомымі пісьменнікамі, кандыдатамі і дактарамі навук. Цяжка прывесці тут лічбы — яны мяняюцца ледзь не штодзень.

Навучальны працэс, вядома, галоўнае ў рабоце ўніверсітэта. Але далёка не адзінае. На кафедрах усіх факультэтаў вядзецца пошукі па многіх праблемах сучаснай навукі. Рэктар БДУ акадэмік Антон Сеўчанка і прафесар ўніверсітэта лаўрат Ленінскай прэміі Міхаіл Ельшэвіч стаяць на чале вядучай у краіне беларускай школы оптыкі і спектраскапіі. Нямаюць вырашаных пытанняў у галіне астраноміі і фізікі інфрачырвоных праменняў звязана з імем прафесара Уладзіміра Вафіядзі, кіраўніка адной з лабараторый фізічнага факультэта. Родная мова ва ўсіх яе аспектах — тэма грунтоўных работ доктара філагічных навук Марыі Жыдовіч.

90 дактароў навук і звыш 400 кандыдатаў працуюць ва ўніверсітэце. Яны вядуць даследаванні па абранай тэме, займаюцца вырашэннем важных народнагаспадарчых задач і свой вопыт, свае веды перадаюць студэнтам. Яны працуюць у імя прагрэсу і шчасця свайго народа, усяго чалавецтва. Студэнты — людзі вельмі

энергічныя. Кола іх інтарэсаў настолькі шырокае, што немагчыма ўявіць, як яны знаходзяць час на ўсё. Калектывы мастацкай самадзейнасці ўніверсітэта дасягнулі высокай дасканаласці. Танцавальны ансамбль «Крыжачок» і харавая капела маюць высокае званне народных. Заслужаным поспехам у глядачоў карыстаюцца тэатральная студыя, аркестр народных інструментаў, вакальна-інструментальны ансамбль «Арганаўты».

Спартыўны гонар рэспублікі на ўсесаюзных і міжнародных спаборніцтвах нярэдка абарняюць выхаванцы 23 секцый, якія працуюць у БДУ. Тут амаль кожны другі студэнт мае разрад па адным з відаў спорту.

Рамантыкай першаадкрывальнікаў, радасцю творчай стваральнай працы вабіць тэатр, працоўны семестр. Студэнцкія атрады прымалі ўдзел у асабліва цалінных зямель, узводзілі ў горадзе Тальяці Волжскі аўтамабільны завод. Імі пабудавана нямаля школ, сельскіх дамоў культуры, жылых дамоў і іншых аб'ектаў у розных раёнах Беларусі.

Універсітэт рыхтуе не проста высокаадукаваных спецыялістаў, але актыўных будаўнікоў камуністычнага грамадства з цвёрдымі ідэйнымі перакананнямі, шырокай эрудыцыяй якіх не самамэта, а спосаб зрабіць жыццё больш поўным, больш цікавым.

«Пройдуць гады вучэння, — сказаў, звяртаючыся да ўдзельнікаў Усесаюзнага злёту студэнтаў, які нядаўна адбыўся ў Маскве, Л. Брэжнеў, — вы здадзіце дзяржаўныя экзамены, абароніце дыпламы, ззаду застануцца залікі і праекты. Але заканчэнне вучобы — гэта толькі пачатак вашай працоўнай біяграфіі. І куды б вы ні прыйшлі працаваць, вы прынесце з сабой тое, што вам шчодро далі студэнцкія гады — ідэйную перакананасць, глыбокія веды, любоў да сваёй вялікай Радзімы».

Беларускі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўны ўніверсітэт імя Ул. І. Леніна рыхтуецца днём і ўрачыста адзначаць свой юбілей. 1 лістапада яму спаўняецца 50 год. Гэта будзе незвычайнае свята. У асобе свайго першынца Беларусі будзе ўшаноўваць велічны ўзлёт некалі адсталлага краю і бясспраўных, непісьменных людзей да вышніх сучаснай навукі.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Передовая статья номера «ЗАЛТЫ ЮБИЛЕЙ ALMA MATER» посвящена 50-летию Белорусского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета имени В. И. Ленина. Об истории создания БГУ, о начале его работы рассказывается в статье Ю. Сапожкова «ПАЧАТАК», напечатанной на 4—5 стр. Пятьдесят лет назад не хватало профессорско-преподавательских кадров, не было учебных программ. А сегодня Белорусский государственный университет является одним из крупнейших учебных заведений в нашей стране.

Президиум Верховного Совета Союза ССР утвердил новое «Положение о правах фабричного, заводского, местного комитета профессионального союза». На 2 стр. в статье «НОВАЕ У ЖЫЦЦІ ПРАФСАЮЗАУ» комментируется новое Положение, необходимость принятия которого была вызвана значительными изменениями в системе хозяйственного строительства и общественной жизни страны.

Корреспонденция «ВЯЛІКІ АГЛЯД» [7 стр.] посвящена состоявшемуся недавно в Минске IV Всесоюзному фестивалю телевизионных фильмов. На фестивале было представлено 94 фильма, созданных телеобъединениями, комитетами по телевидению и радиовещанию, киностудиями страны. Лучшим из них были присуждены призы. Фильм Белорусского телевидения «Вся королевская рать» получил приз «За художественный и реалистический показ буржуазного образа жизни». Своими мыслями об этом фильме делится кандидат искусствоведения О. Нечай в статье «ЗА МАСТАКІ І РЕАЛІСТЫЧНЫ ПАКАЗ», опубликованной на 7 стр.

ЗАКАЗЫ СЯБРОУ
На Минском авиаремонтном заводе закончили летные выпробованні паветранага лайнера ТУ-134, што належыць авіякампаніі «Інтэрфлюг» ГДР. Гэта ўжо другі такі самалёт, які рамантаваўся ў Мінску.

ЗБОРЫ ТВОРАУ КЛАСІКАУ
Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў БССР па друку прыняў рашэнне аб выпуску збору твораў Янкі Купалы, Якуба Коласа, і Кузьмы Чорнага. Гэта будзе найбольш поўнае выданне твораў класікаў беларускай літаратуры. Тэксты да друку рытуе Інстытут літаратуры Акадэміі навук Беларусі.

ДЗЕЦІ ВУЧАЦА МУЗЫЦЫ
Адкрыта другая музычная школа ў гарадскім пасёлку Бягомль. У ёй займаюцца 60 хлопчыкаў і дзяўчынак рабочых саўгаса «Бягомльскі» і мясцовых прадпрыемстваў. Пачынаючыя музыканты навучаюцца па класах фартэпіяна, баяна, акардэона, трубы.

САВЕЦКІ БАЛЕТ У НАРВЕГІІ
На працягу некалькіх дзён у сталіцы Нарвегіі гастраліравала група артыстаў савецкага балета з Масквы, Ленінграда, Мінска, Баку, Свядлоўска і Кіева.

Друк даў высокую ацэнку майстэрству савецкіх артыстаў. Газеты вылучалі выступленні артыстаў Дзяржаўнага акадэмічнага вялікага тэатра СССР

выпуску новага халадзільніка «Мінск-6». З выпускаемых сёння ў краіне ён будзе самы ўмяшчальны — 240 літраў.

ДВАЦАЦЬ ВІДАУ ПОЛІЭТЫЛЕНУ

Выпуск поліэтылену для кабельнай прамысловасці асвоен на Новаполацкім хімічным камбінаце імя 10-годдзя БССР. Новы матэрыял мае высокія эксплуатацыйныя якасці.

Цяпер выпускаецца каля дваццаці розных відаў поліэтылену. Шырокая іх каляровая гама. Многія віды гэтай прадукцыі валодаюць павышанай стойкасцю ў агрэсіўным асяроддзі.

МАГУТНАСЦЬ ПАВЯЛІЧЫЛАСЯ

На Мінскім мясакамбінаце здадзены ў эксплуатацыю новы вытворчы корпус плошчай каля тысячы квадратных метраў.

У ім працуюць шэсць аўтаматычных вянглярыяў прадукцыйнасцю 3,5 тоны за змену. З уводам у дзеянне новых аўтаматаў агульная магутнасць каўбаснага завода павялічылася да 70 тон вэнджаных прадуктаў у суткі.

Пасёлак Сосны — цэнтр саўгаса «10 год БССР» Любанскага раёна. Вуліцы пасёлка забудаваны ўтульнымі катэджамі, якія хаваюцца ў зеляніне дрэў. У Соснах ёсць дом культуры, атэлье бытавога абслугоўвання, некалькі магазінаў. **НА ЗДЫМКУ:** адна з вуліц пасёлка Сосны.

Фота П. НАВАТАРАВА.

Тканіны Мінскага камвольнага камбіната карыстаюцца вялікім попытам у пакупнікоў. У іх стварэнні прымаюць удзел малады мастак Таісія ГУРЛЕНЯ (справа) і ткачыха Леакадзія ТРУСАВА. Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

ГОСЦІ З НОТЫНГЕМА

На працягу шасці дзён у сталіцы Беларусі знаходзілася дэлегацыя муніцыпалітэта англійскага горада Нотынгема — пабраціма Мінска.

Члены дэлегацыі пабывалі на гадзінніковым заводзе, камвольным камбінаце, заводзе халадзільнікаў, наведалі Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт імя У. І. Леніна, медыцынскае інстытут, палац піянераў, сярэднюю школу № 103, дзе выкладанне шэрагу прадметаў вядзецца на англійскай мове. Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі БССР, мемарыяльны комплекс Хатынь, Курган Славы.

НОВЫ ХАЛАДЗІЛЬНІК

На Мінскім заводзе электрахаладзільнікаў закончана падрыхтоўка да

Спартак АРЖАЎКІН, сакратар Беларускага рэспубліканскага Савета прафсаюзаў

ваны ў шэрагу прынятых Вярхоўным Саветам СССР дакументаў, якія датычылі і дзейнасці прафсаюзаў. Так, год назад былі зацверджаны «Асновы Заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік аб працы», а яшчэ раней — «Асновы Заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік аб ахове здароўя» і некаторыя іншыя пастановы. Новае Палажэнне, якое складзена з улікам прапанов Усесаюзнага Цэнтральнага Савета прафесіянальных саюзаў, фабрычных, заводскіх і мясцовых камітэтаў, а таксама прафсаюзных актывістаў, абгуліла і дапоўніла канкрэтныя патрабаванні гэтых законаў.

Характэрная асаблівасць новага Палажэння, яго асноўнае адрозненне ад раней дзеючага ў тым, што ў ім заканадаўча замацаваны правы прафсаюзаў у тых пытаннях іх дзейнасці, якія раней вырашаліся імі па згодзе з адміністрацыяй. Гэта надае рашэнням фабрычных, заводскіх і мясцовых камітэтаў прававую сілу, сілу закона, які абавязковы для адміністрацыі.

Не трэба, аднак, думаць, што такое ўзмацненне правоў прафсаюзаў выклікана нейкімі выпадкамі канфліктаў паміж прафсаюзнымі органамі і кіраўніцтвам прадпрыемстваў. Сацыялістычны лад жыцця цалкам выключае магчымасць такога антаганізму. Неабходнасць па-новаму акрэсліць правы

прафсаюзных органаў на месцах выклікана ўскладненнем структуры вытворчасці, якое адбылося за апошні час.

Разгледзім некаторыя асноўныя пункты новага статута прафсаюзага жыцця. У Палажэнні, напрыклад, падкрэслена, што адміністрацыя абавязана ствараць умовы, якія забяспечаюць магчымасць для больш шырокага ўдзелу рабочых і служачых у кіраванні вытворчасцю. Такі ўдзел паўсюдна ажыццяўляўся і раней. Новае — тое, што цяпер з боку адміністрацыі патрабуецца ствараць для гэтага ўдзелу дадатковыя ўмовы.

Пярвічным прафсаюзным арганізацыям прадастаўлены шырокія магчымасці для больш актыўнага ўдзелу ў распрацоўцы вытворчых планаў, праграм сацыяльнага развіцця калектываў, планаў укаранення новай тэхнікі, капітальнага будаўніцтва, узвядзення жылых дамоў і культурна-бытавых аб'ектаў. Узрасла іх роля ў кантролі за выкананнем калектывных дагавораў рабочых з адміністрацыяй (прафсаюзныя органы атрымалі права прыцягваць да гэтага кантролю, акрамя сваіх камісій, любога кіруючага работніка).

Такім чынам, усё прынцыпова важнае для дзейнасці прадпрыемства або арганізацыі будзе вырашацца цяпер толькі сумесна з прадстаўнікамі прафсаюзаў. Выдаткаванне ўсіх сродкаў прэміявання па выніках сацыялістычнага спаборніцтва кіраўнікі прадпрыемства праводзяць па згодзе з фабрычным, заводскім або мясцо-

вым камітэтам прафсаюза. Прафсаюзы кантралююць адлічэнне падаткаў з работнікаў. Правілы ўнутранага распарадку ўстанавіваюцца адміністрацыяй таксама са згоды прафсаюзага камітэта.

Толькі па рашэнню прафсаюзага камітэта адміністрацыя можа ў межах правоў, што прадастаўлены прадпрыемству, устанавіваць здзелную і пагадзінную сістэму аплаты працы, вызначаць пералік прафесій і работ, якія аплачваюцца па тарыфных стаўках, вызначаных для рабочых, што заняты на гарацых і цяжкіх работах са шкоднымі ўмовамі працы. Са згоды прафсаюзаў устанавіваюцца разрады работ, прысвойваецца кваліфікацыя рабочым, зацвярджаецца палажэнне аб прэміяванні рабочых і служачых прадпрыемства з фондаў, якія ствараюцца за кошт прыбыткаў прадпрыемства.

Варта сказаць яшчэ аб адным важным праве прафсаюзага органа, якое вылучана ў новым Палажэнні асобным пунктам. Зараз у рады рабочага класа ўліваецца шмат моладзі. Зусім зразумела, што маладыя рабочыя, які не мае дастаткова вопыту, не можа адразу выканаць даведзеную норму. Цяпер прафсаюзны камітэт мае права зацвярджаць паніжаныя нормы выпрацоўкі для маладых рабочых.

Расшырыліся правы камітэтаў прафсаюзаў у пытаннях забеспячэння быту рабочых. Так, жыллё, узведзенае за кошт сродкаў з фонду сацыяльна-культурных мерапрыемстваў, фонду жыллёвага будаўніцтва, фонду шырокага ўжытку, карачей — на сродкі прадпрыемства, размяркоўваецца паводле спісу, які зацвярджаецца сумесным рашэннем адміністра-

цыі і камітэта прафсаюза. Такі ж парадак і рашэння пытанняў, якія датычаць будаўніцтва дзіцячых дашкольных устаноў і размеркавання месц у іх.

Новае палажэнне, бяспрэчна, будзе мець вялікае міжнароднае значэнне. Прагрэсіўныя рабочы рух у капіталістычных краінах у сучасны момант вымушаны весці ўпартую барацьбу ў абарону і за расшырэнне прафсаюзных правоў, за магчымасці іх рэальнага выкарыстання. Добра вядома, што ажыццяўленне прафсаюзных правоў часта сустракае супрацьдзеянне і прамое заканадаўчае абмежаванне з боку буржуазных дзяржаў. У многіх краінах права на стварэнне прафсаюзаў пазбаўлены дзяржаўныя служачыя (ЗША, Іспанія, Партугалія і іншыя), сельскагаспадарчыя рабочыя (у радзе краін Лацінскай Амерыкі). У ЗША і іншых капіталістычных краінах прафсаюзы для атрымання легальнага прававага палажэння і права заключаць калектывныя дагаворы, абавязаны прыходзіць дзяржаўную рэгістрацыю.

Уся гісторыя капіталізму паказвае, што пры буржуазным ладзе прафсаюзныя правы або наогул адбіраюцца ў працоўных, або тым ці іншым спосабам ушчамляюцца і абмяжоўваюцца. Толькі ўпартай барацьбой працоўным удаецца дабіцца прызнання і выкарыстання таго мінімуму прафсаюзных правоў, якія жыццёва неабходны ім, каб адстаяць свае інтарэсы ў паўсядзённых сутычках паміж працай і капіталам.

Новае Палажэнне аб правах фабрычнага, заводскага, мясцовага камітэта прафсаюза яшчэ раз падкрэслівае перавагу сацыялістычнага ладу, дзе правы працоўных ахоўваюцца законам.

НОВАЕ У ЖЫЦЦІ ПРАФСАЮЗАУ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза ССР нядаўна зацвердзіў новае «Палажэнне аб правах фабрычнага, заводскага, мясцовага камітэта прафесіянальнага саюза». Значэнне гэтага дакумента выключна вялікае: у ім праяўляецца клопат Камуністычнай партыі аб самай масавай арганізацыі працоўных — прафесіянальных саюзах. Палажэнне яшчэ раз пацвярджае, што толькі сацыялістычная дэмакратыя здольна даць прафсаюзам правы, якія дазваляюць ім з усёй паўнатой прадстаўляць інтарэсы працоўных у галіне вытворчасці, працы, быту, культуры.

Каменціруючы новае Палажэнне, трэба адразу падкрэсліць, што яно не з'явілася нечаканасцю для калектывных органаў прафсаюзаў, чыю дзейнасць заклікана каардынаваць, бо ўсе асноўныя раздзелы Палажэння ўжо былі правяраны жыццём. Справа ў тым, што дзеючае раней Палажэнне аб прафсаюзах было зацверджана трынаццаць гадоў назад. За гэты час у гаспадарчым будаўніцтве краіны і яе грамадскім жыцці адбылося шмат важных змен. У прыватнасці, у сферы прамысловасці і іншых галінах народнай гаспадаркі была ўкаранена новая эканамічная форма. Яна расшырыла правы прадпрыемстваў, прадаставіўшы ім больш самастойнасці ў вырашэнні вытворчых і сацыяльных задач. Адапвадна расшырылася кола пытанняў, якія даводзіцца разглядаць прафсаюзным камітэтам на фабрыках, заводах і ва ўстановах.

Гэтыя змены былі адлюстра-

Господин председатель!
Ход и содержание общей дискуссии на XXVI сессии Генеральной Ассамблеи ООН являются новым свидетельством и доказательством того, что в совместной борьбе против империализма крепнет боевой союз основных революционных сил современности — мировой системы социализма, международно-рабочего и национально-освободительного движения, что силы войны и агрессии, эксплуатации и угнетения других народов вынуждены отступать, всемерно маскируя свою политику, противоречащую интересам мира и сотрудничества. За истекший год благодаря усилиям Советского Союза и других социалистических государств, которые последовательно и открыто проводят миролюбивую внешнюю политику, достигнуты, при поддержке всех прогрессивных сил, положительные результаты в оздоровлении международной обстановки.

Все мы являемся свидетелями дальнейшей разрядки напряженности в Европе, чему способствуют договоры между СССР и ФРГ, ГДР и ФРГ, которые, как мы надеемся, скоро вступят в силу, четырехстороннее соглашение по Западному Берлину, возрастающая поддержка предложения государств — участников Варшавского договора о созыве совещания по вопросам безопасности и сотрудничества в Европе. Активно идет процесс развития и укрепления отношений между Советским Союзом и другими странами на всех континентах.

Заключены и оказывают свое плодотворное воздействие на взаимоотношения между государствами Договор о дружбе и сотрудничестве между СССР и Арабской Республикой Египет, Договор о мире, дружбе и сотрудничестве между СССР и Республикой Индией, протоколы о консультациях между СССР и Францией, между СССР и Канадой, многочисленные договоры и соглашения о развитии экономического, торгового и научно-технического сотрудничества между СССР и другими странами. Трудно переоценить положительное воздействие на развитие отношений и общее оздоровление международной обстановки встреч товарищей Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорного, А. Н. Косыгина с руководителями деятелями ряда стран, взаимных поездок из СССР и в СССР партийных, правительственных и парламентских делегаций, а также встреч и контактов на других уровнях.

Вся внешнеполитическая деятельность Советского Союза основывается на завещанном В. И. Лениным принципе пролетарского интернационализма в отношениях с социалистическими государствами, на принципе мирного сосуществования в отношениях со всеми другими странами.

XXIV съезд КПСС подтвердил последовательность миролюбивой ленинской внешней политики Страны Советов и принял конкретную программу борьбы за мир и международное сотрудничество.

Эта хорошо известная программа мира, которую от имени Белорусской ССР мы полностью поддержали в своем ответе Генеральному секретарю ООН по вопросу об укреплении международной безопасности, нашла широкий отклик и поддержку тех, кому дороги идеалы мира, социальной справедливости и прогресса.

Но, к сожалению, не все государства в своей внешнеполитической деятельности придерживаются миролюбивого курса, курса на разрядку международной напряженности и решения спорных проблем мирными средствами, без применения силы или угрозы применения силы, в интересах развития добрососедских отношений между всеми странами.

Соединенные Штаты Америки продолжают агрессивную войну против народов Вьетнама, Лаоса и Камбоджи. При поддержке и покровительстве США Израиль продолжает свою агрессию против арабских государств, срывает урегулирование на Ближнем Востоке. Колонизаторы и расисты, опираясь на помощь главных держав НАТО, ведут войны против борцов за национальное освобождение на юге Африки и в других частях мира, продолжают удерживать миллионы людей под ярмом колониального и расистского господства. Соединенные Штаты Америки, оказавшись в условиях валютно-финансового кризиса, пытаются искать выход за счет интересов других государств, прежде всего развивающихся стран.

Всем понятно, что такая политика и такие действия империалистических сил и их пособников противоречат интересам мира и сотрудничества между народами, являются грубым нарушением Устава ООН и важнейших решений, одобренных в Организации Объединенных Наций, в том числе прогрессивных решений, принятых в

прошлом году на XXV юбилейной сессии Генеральной Ассамблеи ООН. Мы, прежде всего, имеем в виду несоблюдение рядом государств — членов ООН Декларации об укреплении международной безопасности, Декларации по случаю двадцать пятой годовщины ООН, Декларации о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом ООН, специальной программы действия в целях полного осуществления Декларации о предоставлении независимости колониальным странам и народам, решений по вопросам Ближнего Востока, экономического сотрудничества и ряда других решений, выполнение которых всеми государствами без исключения способствовало бы достижению целей и принципов Устава ООН и, прежде всего, центральной задачи организации — поддержанию

мировой системы — социализма и капитализма. Они подрывают подлинную борьбу против империализма и не понимают той элементарной истины, что внешняя политика того или иного государства определяется не его размерами, не его экономическим и военным потенциалом, а тем, какой класс стоит у власти в той или иной стране, проводит ли ее правительство политику, отвечающую интересам трудового народа, или же стоит на страже интересов эксплуататоров и угнетателей, является ли государство олотом мира и антиимпериалистической борьбы: всех прогрессивных и революционных сил или же выступает в роли мирового жандарма и своей политикой и действиями несет разрушения, смерть и страдания другим народам.

В этом суть дела, и я это намерен показать, анализируя подход различных держав или групп государств к решению некоторых неурегулирован-

ликвидации военного очага в Юго-Восточной Азии.

XXIV съезд КПСС принял специальное Обращение «Свободу и мир народам Индокитая!». Советский Союз, другие социалистические и миролюбивые государства активно поддерживают справедливые предложения ДРВ, Временного революционного правительства Республики Южный Вьетнам, Национального единого фронта Камбоджи и Патриотического фронта Лаоса.

Подавляющее большинство государств видит в недавних предложениях Временного революционного правительства Республики Южный Вьетнам, состоящих из семи пунктов, конструктивную программу политического урегулирования войны в Юго-Восточной Азии. Другая сторона уклоняется даже от обсуждения этих предложений. Здесь, на Ассамблее, кто-то пытается усыпить бдительность разговорами о сокращении конфликта в Юго-Восточной Азии, несмотря на то, что начало сессии Генеральной Ассамблеи ООН было отмечено возобновлением бомбардировок территории ДРВ, активизацией военных операций американских войск в Камбодже и Лаосе.

Белорусская ССР, как и многие другие страны, решительно осуждает агрессию в Юго-Восточной Азии, требует немедленного полного и безоговорочного вывода американских войск и войск их союзников из этого района, отказа от политики принуждения азиатов воевать против азиатов, заявляет о нашей поддержке борьбы народов Индокитая за независимость и свободу, требует предоставления им права быть хозяевами на своей земле, решать свои судьбы без иностранного вмешательства.

Рассмотрим далее вопрос о положении на Ближнем Востоке, сложившемся в результате подготовленной, поощряемой и дирижируемой силами империализма агрессии Израиля против арабских государств. Более четырех лет последствия этой преступной агрессии остаются неликвидированными. В чем же причина? Может ли кто-либо усмотреть здесь створ или идентичность позиций великих держав? Надо потерять чувство здравого смысла, чтобы утверждать это. Всему миру известно, что Советский Союз, другие социалистические государства, подавляющее большинство других миролюбивых стран решительно и безоговорочно осуждают израильскую агрессию и делают все возможное для того, чтобы осуществить резолюцию Совета Безопасности, Социалистические государства и многие афро-азиатские страны поддерживают борьбу арабских народов, подвергшихся агрессии, направленную на восстановление поправных прав, на обеспечение справедливого политического урегулирования на Ближнем Востоке, на защиту законных прав народа Палестины. Это подтверждено и в Заявлении XXIV съезда КПСС «За справедливый и прочный мир на Ближнем Востоке!»

Конструктивную позицию по ближневосточному вопросу занимает великая держава — Франция. В свое время Англия была автором резолюции Совета Безопасности от 22 ноября 1967 года. Правда, теперь она почти полностью перешла на позицию другой великой державы. Арабские страны согласны осуществить полностью это решение Совета Безопасности как в отношении вывода израильских войск, так и в отношении установления в этом районе прочного мира. Арабская Республика Египет летом этого года немедленно и позитивно откликнулась на инициативное предложение специального представителя генерального секретаря ООН посла Ярринга. Она заявила о готовности заключить соглашение о мире с Израилем при условии отвода израильских войск с оккупированных арабских земель. Ее терпение и искреннее стремление к миру обеспечивает длительное состояние прекращения огня ради достижения целей резолюции Совета Безопасности. Всем известна инициатива Арабской Республики Египет, предложившей принять меры к возобновлению в ближайшее время судостроительства по Суэцкому каналу при условии отвода израильских войск из зоны канала, с последующим выводом их со всех оккупированных территорий. Об этом здесь вновь напомнил министр иностранных дел Арабской Республики Египет г-н Риад. И вообще сейчас не осталось ни одного тезиса, который ранее выдвигал Израиль, заявляя, что он стремится лишь к обеспечению своей безопасности, на который не был бы дан позитивный и конструктивный ответ со стороны арабских государств. Но Израиль упорно и упрямо уходит от решения вопроса о выво-

(Окончание на 6-й стр.)

УПРОЧИТЬ МИР И БЕЗОПАСНОСТЬ НАРОДОВ

Выступление министра иностранных дел БССР А. ГУРИНОВИЧА в общей дискуссии на XXVI сессии Генеральной Ассамблеи ООН 11 октября 1971 года

международного мира и безопасности.

Сталкиваясь с противоположным подходом государств к основным международным проблемам, рассматриваемым в ООН, многие выступавшие до меня министры иностранных дел и главы делегаций стремились вскрыть причины нерешенности тех или иных вопросов. Мы с удовлетворением отмечаем, что большинство выступивших ораторов четко и ясно заявили о виновности империалистических сил за акты агрессии, за колониальные войны, расовую дискриминацию, экономическое порабощение других народов.

Мы с пониманием относимся и к тем выступлениям, где подчеркивалась особая роль и ответственность великих держав, как она определена Уставом ООН. Но, как ни странно, отдельные ораторы, правда их немного, говоря о великих державах и их ответственности, обращали свою критику в адрес всех великих держав вместе, не делая различия между их позициями. В результате получалось, например, что требование прекратить агрессию в Юго-Восточной Азии и на Ближнем Востоке, покончить с колониальными войнами, искоренить из жизни человечества расовую дискриминацию, отказаться от экономического закабаления развивающихся стран адресуется не к непосредственным виновникам, а ко всем великим державам. Такой подход к делу не поможет: он искажает действительную картину и может лишь облегчить для агрессора и поработителя поиски уверток для уклонения от выполнения своих обязательств по Уставу ООН. Здесь нужна конкретность и четкость позиции, полная ясность в том, кто за что выступает, кто в чем виновен. Сваливание великих держав в одну кучу служит удобным прикрытием силам империализма и их агрессивным действиям в Индокитае, на Ближнем Востоке и в других районах земного шара.

Делегация Белорусской ССР, внимательно следя за ходом общих дебатов на Ассамблее, не может пройти мимо тех единичных выступлений, в которых выдвигался совершенно необоснованный тезис о «двух сверхдержавах», об идентичности их позиций и необходимости борьбы с ними. Эти ораторы явно находятся в плену тезиса империалистических идеологов, которые изобрели терминологию о «сверхдержавах» для защиты капиталистических устоев, для оправдания агрессивного характера американского внешнеполитического курса, для разобщения объединенных усилий всех антиимпериалистических сил в их борьбе за мир, демократию, национальную независимость и социальную справедливость. Те, кто использует тезис о «сверхдержавах», либо преследуют свои корыстные интересы, либо, исполняя чужой заказ, пытаются затушевать противоборство двух миро-

вых и назревших проблем, обсуждаемых в ООН, в том числе в ходе продолжающейся ныне общей дискуссии.

Но до этого мы хотим определенно заявить, что Белорусская ССР, как и другие социалистические государства, выступает за то, чтобы каждая страна, все государства, говоря словами Устава ООН, были преисполнены решимости избавить грядущие поколения от бедствий войны, проявляя терпимость и жили вместе в мире друг с другом, как добрые соседи, объединили свои силы для поддержания международного мира и безопасности, разрешали международные споры мирными средствами, воздерживались в международных отношениях от угрозы силой или ее применения, способствовали окончательной ликвидации колониализма и его пагубных последствий, содействовали экономическому и социальному прогрессу народов.

Поэтому мы приветствуем всякую двустороннюю или многостороннюю договоренность государств по любому вопросу, отвечающему целям ООН, чего не скажешь о тех, кто использует тезис о «сверхдержавах». Достаточно напомнить о том, что почти любая договоренность по вопросам разоружения отклонялась как раз теми, кто любит говорить о «сверхдержавах». Так было при разработке Договора о нераспространении ядерного оружия, Договора о запрещении размещения на дне морей и океанов и в его недрах ядерного оружия и других видов оружия массового уничтожения и по ряду иных вопросов.

Но вернемся к вопросам, которые поднимаются делегациями на нынешней сессии.

Уже более 10 лет ведется агрессивная война в Юго-Восточной Азии, где США и их пособники убили более миллиона вьетнамцев, лаосцев и камбоджийцев, истребили миллионы людей, уничтожили тысячи городов и деревень на Индокитайском полуострове и, применяя смертоносные химические средства, превратили огромные пространства в зоны пустынь. В цепь преступлений гитлеровцев в период второй мировой войны, о которых напоминают полностью уничтоженные деревни со всеми жителями в белорусской Хатыни, чехословацкой Лидице, французском Орадуре, включено новое страшное звено — вьетнамская Сонгми. Эту агрессивную войну ведут не только США, но и ряд тех стран, которые относят себя к категории развивающихся государств. Но вместо того, чтобы заниматься вопросами своего развития, они тратят огромные средства на военные цели или продают своих солдат богатой великой державе и шлют их на бойню ради чужих интересов, причиняют неисчислимые страдания народам других развивающихся стран. Что отвечает на это пропагандисты тезиса о «сверхдержавах»? Тем более им известно, что Советский Союз неустанно добивается

ХОРОШО БЫ ПОЕХАТЬ ЕЩЕ РАЗ!

Я впервые ехал в пионерский лагерь на Родину моей мамы. Шесть девочек и трое мальчиков в сопровождении Аси Васильевны Стрежневой ехали в Крыжовку. На границе в городе Бресте нас встретили представители Белорусского товарищества и переводчица Ирина, которая с первого дня нам всем очень понравилась и была для нас как родная сестра.

В Бресте мы пробыли три дня. За это время посетили музей обороны крепости, осмотрели самую крепость-герой, где нам рассказали о ее беспримерной обороне. Брестская крепость произвела на меня очень сильное впечатление.

Покинув Брест, мы автобусом поехали в Крыжовку. По дороге нас ждал сюрприз: обед в ресторане, где на второе был гуляш с бельгийским фритом.

Дорога все время шла лесом. К концу дня на горизон-

те показался красавец-Минск — столица Белоруссии, а потом мы подъехали к пионерскому лагерю. Встречали нас с музыкой и цветами пионеры, педагоги, начальник лагеря. Над входом плакат: «Добро пожаловать!» Мы познакомились с ребятами, а потом направились в столовую, тоже празднично украшенную.

Порядок в лагере был такой: подъем в 8 часов утра, зарядка, потом линейка и завтрак. После уборки территории свободное время, совершаем экскурсии в город, в лес или на Минское море, устраиваем игры. После обеда «тихий час». В 4 часа полдник и в 8 — ужин.

У нас было много экскурсий. Мы побывали в Минске у Вечного огня, зажженного в память о советских людях, погибших в борьбе с фашистской Германией. Были в театре и филармонии, на кондитерской фабрике, где нас угощали шоколадом и конфетами.

В колхозе нас тоже встреча-

ли цветами, показали новую школу, катали на лошадях.

Мы видели мемориал Хатынь, сооруженный в память о сожженных фашистами вместе с жителями белорусских деревнях. Какой это ужас!

Все сотрудники лагеря постоянно заботились о нас, а среди ребят у нас было много друзей. Мы никогда не скушали. Хорошо были организованы спортивные игры: футбол, баскетбол, теннис, а также художественная самодеятельность.

Я никогда не забуду пионерский лагерь в Крыжовке. Хорошо бы побывать там еще раз. Эта поездка оставила у меня столько впечатлений, что, возвратясь домой, я не сразу смог рассказать обо всем своим родным и товарищам. Я желал бы каждый год встречаться со своими белорусскими друзьями, советскими пионерами.

Гидо КУКСА.

Журнал «Советский патриот», Бельгия.

В Белорусском товариществе дети наших земляков, отдыхавшие в Крыжовке, встретились с минскими пионерами. Ребята вместе пели, танцевали, выступали друг перед другом с номерами художественной самодеятельности.

НА СНИМКЕ: Гидо КУКСА читает стихи на русском языке. Фото В. АНДРОНОВА.

РАДАСНЫЯ ЁСПАМІНЫ

Чытачы «Голасу Радзімы» добра ведаюць пра тое, як адбываюцца дзеці наших землякоў на Беларусі. А як адбываюцца беларускія дзеці за мяжой! Пра гэта расказвае польскі часопіс «Пшыязнь».

Па традыцыі, якой ужо многа год, у нашай краіне гасцяць групы савецкай моладзі. Прыязджаюць піянеры, рабочыя, студэнты.

Адну з піянерскіх груп мы спаткалі ў лагеры каля Атвоцка. Сюды з Беларускай ССР прыехалі дзеці рабочых Мінскага трактарнага завода. Яны пасяліліся ў сасновым лесе разам з польскімі калегамі — харцэрамі.

Дзеці многа чулі пра Польшчу, пра нашы гарады, а цяпер маглі параўнаць рэальнасць з тым, што намалювала ўяўленне — праграма прадугледжвала паездкі ў Варшаву, Плоцк, Жэлязную Волю, Кракаў, Вялічку, наведанне музеяў, нацыянальных помнікаў...

Але перш чым да таго дайшло, яны паспелі пазнаёміцца з равеснікамі — польскімі хар-

цэрамі, палюбіць іх і пасябраваць з імі. Адрозніж былі зроблены першыя, нясмелыя спробы загаварыць, знайсці ўзаемазразуменне. Агульныя гульні, вечары паззіі, песні і танцы зрабілі астатняе. Дзецям разам стала добра, яны знайшлі кантакт, пацягнуліся бяспрошнымі размовамі, дыскусіяй. У моладзі праблемы адны і тыя ж: цікаўнасць да свету, мары пра будучыню, школьныя клопаты, кнігі, музыка, спорт, кіно...

Яны абменьваліся значкамі і сувенірамі, запісвалі адрасы, абяцаючы пісаць часта, наладжвалі футбольныя матчы, разам хадзілі на экскурсіі і ў рыбы. На вечарах дружбы спявалі польскія і савецкія песні, чыталі вершы, кружыліся ў народных танцах. Хадзілі ў гасці ў іншыя лагеры на тэрыторыі павеата.

Дзяўчаты і хлопцы з Мінска многа расказвалі пра свой горад, бацькоў, інтарэсы савецкай моладзі. Падкрэслівалі, што ім вельмі падабаюцца польскія гарады, асабліва Варшава, якая нічым не нагадвае знішчанага ў часе вайны горада-прывіду, убачанага імі ў дакументальным фільме.

Давайце паслухаем, што гавораць пра савецкіх сяброў харцэры:

— Мы цнім у іх дысцыпліну, культуру, сціпласць, сардэчнасць і добразачынасць. Яны многа распытаюць нас пра Варшаву, хочучы як мага больш ведаць пра Польшчу, пра жыццё моладзі. Ахвотна вучаць польскую мову, глядзяць нашы тэлеперадачы. Вельмі цікавацца музыкой, польскімі песнямі, танцамі і наогул многа спяваюць. Яны надзвычай таварыскія і мілыя партнёры ў гульнях...

Ужо дзевяць год працягваецца беларуска-польскае супрацоўніцтва, што спрыяе абмену групамі моладзі. Якраз у той час, калі беларусы гасцілі ў Польшчы, у Мінску знаходзілася група польскай моладзі.

— Вярнуўшыся на радзіму, у Мінск, — гаварылі беларускія піянеры, — мы будзем расказваць сваім сябрам пра тое, што убачылі ў вашай цікавай краіне. Праведзеныя сумесна з польскімі прыяцелямі радасныя хвіліны мы перажывём яшчэ раз у сваіх расказах сябрам.

ПАЧАТАК

Неўзабаве выйдзе з друку чарговая брашура «Бібліятэчкі газеты «Голас Радзімы». Яна называецца «Першы ўніверсітэт Беларусі». Яе аўтар журналіст Юрый САПАЖКОЎ расказвае аб стварэнні першай у нашай рэспубліцы вышэйшай навучальнай установы, аб жыцці і працы яе студэнтаў і выкладчыкаў, падвздоць вынікі 50-гадовага існавання Беларускага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ул. І. Леніна. Прапануем вашай увазе адзін з раздзелаў брашуры.

Восень раскладвала свае халодныя вогнішчы, цям'яна свяціла сонца, вецер грымеў сарванымі са стрэх лістамі жалеза — быў звычайны ў Мінску лістападаўскі дзень 1921 года. Першае. Дзесяць гадзін раніцы. У пуштаваўшай яшчэ ўчоразале былой рэальнай школы збіраліся людзі. Халодна, няўтульна.

Гісторык Уладзімір Пічэта час ад часу паглядваў на гадзіннік. Ён хваляваўся.

Рашылі аглядзець актавую залу, дзе праз дзве гадзіны адбудзецца першая лекцыя, і раптам убачылі, што яна зусім пустая. Ні лавак, ні табурэтак. Пачалі тут жа наводзіць парадок. Прафесар С. Вальфсон знайшоў дзесяці кавалак крэйд і рашуча напісаў на дзвярах залы: «Аўдыторыя № 1. Заходзіць у час лекцыі забараняецца».

Хутка пачалі збірацца студэнты — у палявых армейскіх

шынялях, у кажухах, рабочай вопратцы. Прадметам усеагульнай увагі на час зрабіўся «белападкладкачкі» — так называлі студэнтаў царскіх ўніверсітэтаў за іх сінія шынялі з белападкладкай. Да хлопца адрозу згубілі цікавасць, як толькі ён, чырвоны ад абурэння, крыкнуў:

— Вось мой пашпарт! — і паказаў шырокія далоні з зацвярдзелымі мазалямі.

Роўна ў 12 гадзін празвінеў першы званок. Актавая зала аказалася перапоўненай. Большасць лавак так і не хапіла, і студэнты стаялі, як у страі. Прафесар Д. Канчалюскі, чаканячы словы, быццам на парадзе, адкрыў заняты лекцыяй па культуры Міжземнамор'я ў эпоху панавання Рыма. Часам ён спыняўся, глядзеў на аўдыторыю і за шклом акулараў хваў здзіўленне.

Так пачаўся першы раздзел

гісторыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Але ў яе ёсць яшчэ пралог...

Указам Мікалая I ад першага мая 1832 года Віленскі ўніверсітэт, калі можна так сказаць, родны сын каталіцкай і шляхецкай Галоўнай школы і ўнук Езуіцкай акадэміі, заснаваны ў Вільні ў XVI стагоддзі па загаду Стэфана Баторыя, спыніў сваё існаванне. Чым жа кіраваўся рускі цар, падсякаючы на карані дрэва навукі, адзінае на ўвесь Паўночна-Заходні край? Страхам за сваю карону. Рэвалюцыйны мяцеж студэнтаў Віленскага ўніверсітэта ў 1830 годзе замацаваў упэўненасць самадзяржца ў тым, што вышэйшая школа можа стаць цэнтрам апазіцыйнага нацыянальна-культурнага і палітычнага руху. На працягу некалькіх год Мікалай I адхіляў петыцыю прадстаўнікоў гарадскіх дум і зместваў аб стварэнні для дваран Вышэйшай беларускай школы. Праўда, у 1840 годзе царскі ўрад адкрыў Горы-Горацкую земляробчую школу, ператвораную пасля ў земляробчы інстытут. Вобразна кажучы, гэта паходзіла на маленькую латку на занашанай даматканай свіццы селяніна. 82 працэнты насельніцтва Бе-

ларусі ў той час не ўмелі чытаць і пісаць.

Пярэдаднем нараджэння Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта можна лічыць 1919 год. У дэкрэце, падпісаным Уладзімірам Ільічам Леніным, гаварылася: «У азнаменаванне Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года, разнявольшай працоўныя масы ад палітычнага, эканамічнага і духоўнага прыгнёту з боку маючых уладу і адкрыўшай ім шырокія шляхі да крыніц ведаў і культуры, заснаваць рэд новых ўніверсітэтаў». У тым жа годзе, 25 лютага, Прэзідыум ЦВК БССР пастанавіў адкрыць у Мінску ўніверсітэт, выдзеліўшы на першапачатковыя расходы адзін мільён рублёў.

Дзве створаныя ў Мінску і Маскве камісіі садзейнічання арганізацыі БДУ тэрмінова прыступілі да работы. Трэба было знайсці памішканні для заняткаў, па магчымасці абстаўіць іх, распрацаваць вучэбныя планы, запрасіць прафесараў і выкладчыкаў. У канцы 1920 года масквічы вырашылі пазнаёміцца са становішчам спраў на месцы. 27 снежня ў «міжнародным» вагоне яны прыбылі ў Мінск. Незабывае ўражанне зрабіў горад на аднаго з членаў маскоўскай камісіі прафесара М. Кроля. У зборніку «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт», выданага ў 1927 годзе, М. Кроль пісаў: «У Мінску нас уразілі руіны будынкаў, спаленых палякамі пры адступленні. Усё сведчы-

ла аб тым, што мы знаходзімся ў шматпацярпеўшай пагражана паласе, якая служыла арэнай непасрэдных ваенных дзеянняў».

Агульнымі намаганнямі знайшлі вучэбную плошчу. Медыцынскі факультэт размясцілі ў будынку былой духоўнай семінарыі, рабочыя — у залах старой гімназіі Фальковіча. Універсітэту былі перададзены на паўразбураны будынак былога ваеннага шпітала, саўгас «Лішчыца» з 2 000 гектараў лесу. З такім «пасагам» ўніверсітэт у складзе трох факультэтаў — рабачага, медыцынскага і грамадскіх навук — уступаў у самастойнае жыццё. Рэспубліцы тэрмінова былі патрэбны спецыялісты, якія маглі б прымяніць свае веды на практыцы. Адрозу і безнадзейна ўстарэў артыкул з энцыклапедычнага слоўніка Бракгауза і Эфрона, які з паняццем ўніверсітэт злучаў уяўленне аб вышэйшай навучальнай установе, маючай мэта свабоднага выкладання і развіцця ўсіх галін навукі, незалежна ад іх практычнага выкарыстання. Маладой рэспубліцы ў першую чаргу патрабаваліся эканамісты, юрысты, урочы, настаўнікі.

У маі наступнага года адкрыўся прыём заяў. 8 ліпеня Калегія наркамата асветы Беларускай рэспублікі Праўленне ўніверсітэта. Першым рэктарам стаў прафесар Уладзімір Пічэта, чалавек выдатных здольнасцей, высокіх маральных пачуццяў.

Іван ШВЕД.

В Канаду с официальным визитом прибыл Председатель Совета Министров СССР А. Н. Косыгин. Предполагается, что он посетит и наш город Торонто.

Мы, белорусы, живущие в Канаде, безгранично рады встретить здесь главу Советского правительства.

Надеемся, что визит Косыгина пройдет успешно и будет содействовать дальнейшему сближению и улучшению взаимопонимания между советским и канадским народами, укреплению международной безопасности.

От имени членов общества «Дружба» Екатерина и Михаил ЗВОНАРЕВЫ.

Канада.

У канцы лета я адпачываю ў Каліфорніі, дзе бачыў, што газета «Голас Радзімы» карыстаецца вялікім попытам сярод суайчынікаў. А нядаўна на адным вечары я чуў песню Ю. Семянякі «Беларусачка». Спытайшы спявачку, дзе яна ўзяла такую цудоўную песню, я даведаўся, што ў гэтым ёй данамаг рэпертуарны зборнік «Разгарэлася зорачка ясная» бібліятэчкі «Голасу Радзімы».

П. ЯНКОЎСКИ.

ЗША.

Венера оказалась для ученых «трудным орешком». Дело в том, что через ее газовую шубу не могут пробиться волны оптического и инфракрасного диапазонов, то есть тех участков спектра электромагнитных колебаний, которые несут нам наибольшее количество сведений о небесных телах. Для исследований поверхности этой планеты радиолокационным методом осталось узкое окошко в диапазоне дециметровых и частично метровых радиоволн. С помощью наземных локоаторов Венеру пытались прозондировать и в сантиметровом диапазоне, но выяснилось, что столь короткие волны отражаются не только от поверхности, но и от толщ атмосферы, и это путало картину.

Результаты радиолокационных исследований, выполненных непосредственно с Земли советскими и американскими специалистами, содержали некоторую неопределенность, поскольку практически было неизвестно, что представляет собой атмосфера Венеры. Но радиофизики знают, что параметры сигналов, проходящих через газовую среду, меняются в зависимости от характеристик этой среды. Сейчас благода-

ря сообщениям советских станций «Венера-4, 5, 6 и 7» мы хорошо знаем химический состав венерианской атмосферы, распределение в ней по высоте температуры, давления и плотности газа. Это позволило внести в результаты наземных локационных исследований в сантиметровом диапазоне необходимые поправки и таким образом освободиться от искажений.

Появилась возможность обработать всю совокупность радиолокационных наблюдений Венеры с Земли и получить сведения о ее поверхностных слоях на глубину от 30—40 сантиметров до 7—8, а в некоторых случаях — и до 30 метров. Правда, пока что эти данные получены не конкретно для отдельных областей планеты, а в среднем для всей ее «радиовидимой» поверхности (радиолуч отражается сразу от огромной площади).

Меняя длину посылаемых к планете волн, удалось выяснить такие характеристики венерианского грунта, как диэлектрическая проницаемость и коэффициент отражения. А используя эти данные, уже можно было приступить к расчету плотности

поверхностного слоя Венеры. Эта работа была выполнена сотрудниками Института космических исследований Академии наук СССР.

Выполненные расчеты показали, что плотность венерианского грунта растет с глубиной. Так, на глубине 30—50 сантиметров она составляет от полутора до двух граммов в кубическом сантиметре. Если искать земные аналоги этой почве, то ими могут быть туф или песчаник.

На глубине 7 метров плотность достигает уже 7 граммов в кубическом сантиметре. Поэтому можно говорить, что слой от 2 до 30 метров похож на земные породы типа гранитов и базальтов.

Мы также получили интересные сведения о возможных перепадах высот на поверхности Венеры (использовались данные локаций в трехсантиметровом диапазоне). Из расчетов следует, что максимальные перепады лежат в пределах от 6 до 14 километров. Неточность в измерении вызвана тем, что концентрация водяного пара в атмосфере этой планеты

нам известна пока недостаточно хорошо.

...Что можно добавить к сказанному? Прежде всего, можно считать окончательно похороненной эффективную гипотезу об океанах нефти на Венере. Поверхностный слой планеты достаточно твердый, плотность его, по современным данным, даже несколько выше плотности верхнего слоя лунного грунта. А это значит, что рано или поздно в газетах появится сообщение, которое прозвучит, может быть, так:

«...Выпустив парашюты, посадочный отсек венерианского корабля прошел мощный слой облачности, висящий над планетой на высоте 58—70 километров, и благополучно опустился на поверхность. Через несколько часов сверхпрочный венероход, снабженный эффективной теплозащитой, вышел на раскаленный грунт. После проверки бортовых систем экипаж включил яркие прожекторы (солнечный свет сильно поглощается слоем облачности и до поверхности планеты почти не доходит), после чего начал движение...».

Олег БОРИСОВ. АПН.

ЖУРБОТНЫ ЗВОН

...Ад чыгуначнага палатна ў лес уразаецца прамавугольная плошча. Яна пачынаецца помнікам, што ўяўляе сабой дзве злучаныя ў верхняй частцы канструкцыі 12-метровай вышыні. Па форме яны нагадваюць апоры драцяной агарожы, якімі фашысцкія каты абносілі канцэнтрацыйныя лагеры. Уверсе да іх падвешаны звон. У ніжняй частцы слупоў — гарэльфы з адлюстраваннем рук. Гэтыя рукі быццам прабілі тоўшчу зямлі і ўзняліся з магі.

У глыбіню лесу вядуць дзве бетанаваныя дарогі. Плиты ўкладзены так, што падобны на паласатае арыштанцае адзенне. Яны вядуць да магіл. Заважшаецца мемарыял сцяной з велізарных валуноў — «сцяной расстрэлу». Гэта сімвал трагічнага канца жыццёвага шляху людзей, якія пахаваны ў магі-

лах. У сцяну ўманціраваны дзве дошкі на рускай і чэшскай мовах з ідэнтчным тэкстам: «Светлай памяці трох тысяч грамадзян Чэхаславакіі, пазверску забітых нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў чэрвені 1942 года. Ад працоўных Брэскай вобласці».

Ва ўрочышчы «Гай» гітлераўцы знішчылі дзесяткі тысяч ні ў чым не вінаватых людзей. Іх расстрэльвалі, вешалі, спальвалі, марылі голадам. У наваколлі Баранавічаў ад рук гітлераўскіх катаў загінулі людзі розных нацыянальнасцей, у тым ліку тры тысячы грамадзян Чэхаславакіі. Мы не ведаем іх імёнаў, але ведаем, што гэта былі патрыёты сваёй краіны, антыфашысты.

Некалькі год таму назад выканком Брэскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных прыняў рашэнне ўвекавечыць

памяць чэхаславацкіх грамадзян: стварыць мемарыял на месцы іх трагічнага расстрэлу. Праект быў зроблены баранавіцкімі архітэктарамі А. Макаравым і А. Марэнічам у адружнасці з маскоўскімі калегамі скульптарам М. Альтшулерам і архітэктарам Н. Мілавідавым. Два гады працягвалася будаўніцтва, і вось мемарыял гатовы. Ён атрымаў высокую ацэнку спецыялістаў. Прэзідыум маскоўскай арганізацыі Саюза мастакоў РСФСР вылучыў аўтару праекта на атрыманне Дзяржаўнай прэміі імя І. Рэпіна.

...Над лесам плыве журботны звон, у ім — стогны тысяч расстраляных людзей і трывожны голас набату. Ён быццам папярэджвае жывых аб небяспецы адраджэння фашызму:

— Людзі, будзьце пільныя! В. МАЛАШЭЎСКИ.

Так выглядае помнік ахвярам фашызму ва ўрочышчы «Гай». Фота Э. КАБЯКА.

Нарадзіўся Ул. Пічэта ў Палтаве 9 (22) кастрычніка 1878 года. Любоў да гісторыі Уладзімір унаследваў ад бацькі, які выкладаў гэты прадмет. Нейкі час ён быў нават рэктарам семінарыя ў Палтаве і Віцебску.

У 20 год Уладзімір паступіў на гісторыка-філалагічны факультэт Маскоўскага ўніверсітэта, які закончыў у 1901 годзе. Яго дыпломная работа «Юрый Крыжаніч аб Маскоўскай дзяржаве» была высока ацэнена вядомым гісторыкам Ул. Ключоўскім.

Годам вялікіх духоўных выпрабаванняў з'явіўся для маладога вучонага 1911. Некалькі месяцаў назад зацвердзаны ў званні прыват-дацэнта, Уладзімір Іванавіч вырашае выйсці з універсітэта ў знак пратэсту супраць рэакцыйнага наступлення на навуку з боку міністра асветы цемрашала Касо. Гэта выступленне фактычна асуджала Пічэту на крушэнне ўсіх задум юнацтва. Аднак і ў грамадскай ізаляцыі вучоны працягваў працаваць. Ён піша даследаванні па гісторыі Расіі, Украіны, Літвы, Чэхіі, Польшчы, паўднёвых славян. Асабліва ўважліва вучае Беларусь. Гэта яго любоў. Гісторыя Беларусі Пічэта прысвачае 140 з 500 навуковых работ. Авалодваем некалькімі мовамі. Ён ніколі не называў сябе паліглотам, але добра ведаў рускую, беларускую, украінскую, англійскую, нямецкую, французскую, італьянскую, польскую, чэшскую,

арабскую, балгарскую, лацінскую і іншыя мовы.

Асабліва шчаслівым для Ул. Пічэты стаў 1918 год. Бліскуча абараніўшы дысертацыю на тэму «Аграрная рэформа Сігізмунда-Аўгуста ў Літоўска-Рускай дзяржаве», ён атрымаў ступень магістра рускай гісторыі. Усяго праз месяц (адзін з унікальных выпадкаў у навуцы) Пічэту прысвойваецца званне доктара.

Дзевяць гадоў Уладзімір Іванавіч узначальваў першы беларускі ўніверсітэт. Можна толькі здзіўляцца таму, як, займаючы такую адказную, турботную пасаду, ён знаходзіў час для навуковай дзейнасці. Імяна ў гэты перыяд ім напісаны «Беларуская мова як фактар нацыянальнай культуры», «Беларускае адраджэнне ў XVI стагоддзі», «Францішак Скарына і яго праца», «Гісторыя сельскай гаспадаркі і землеўладання ў Беларусі», дзесяткі прац, якія зрабілі яго імя шырока вядомым.

У 1946 годзе Ул. Пічэта выкладае ў Маскоўскім дзяржаўным ўніверсітэце. Яго выбіраюць правадзейным членам Акадэміі навук СССР. На шасцідзят дзевятым годзе жыцця яго не стала.

Тады ж, у дваццаці першым, яму было ўсяго сорок тры. З пажайцелых і статычных фатаграфій тых часоў глядзіць валявы твар упэўненага ў сабе чалавека. Моцна сціснуты губы, строга пablіскаваюць за шкельцамі акуляраў вочы —

студэнты, напэўна, пабойваліся яго. Але гэта першае і далёка не поўнае ўражанне — сапраўдная дабрата бачна не адразу. Слухачы ўніверсітэта любілі свайго рэктара, часта называлі «бацькам».

...Заявы ва ўніверсітэт не прымусілі сябе чакаць. Праз месяц іх было ўжо некалькі соцень. 160 чалавек прынялі на рабфак, які быў закліканы даць магчымасць працоўным атрымаць сярэдняю адукацыю і затым вучыцца ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Гэты факультэт павінен быў шырока адкрыць дзверы вышэйшай школы для рабоча-сялянскай моладзі. 11 чэрвеня на ўрачыстым пасяджэнні Народнага камісарыята асветы Беларусі разам з урадам і гарадскімі ўладамі факультэту была выдадзена пуцёўка ў жыццё. У часопісе «Чырвоны студэнт», які выдаваўся ў 1922 годзе (адзіны нумар цудам захаваў да нашых дзён мінчанін, выпускнік першага патоку рабфака Рыгор Каршакевіч), ёсць рэпартаж Д. Трубача аб гэтай падзеі. Вось што ён піша:

«Яшчэ ўчора мы адарваліся ад станкоў, выйшлі з сажы і дыму фабрыкі і заводу; нашы бледныя твары пакрыты гэтым куродымам, рукі яшчэ носяць цвёрдыя мазалі. Яшчэ ўчора мы пакінулі плуг, палі, глухую забітую вёску. А сёння мы ў светлым храме навукі, ля скарбніц розуму чалавека».

Чаму ж рабочы факультэт

адкрылі на некалькі месяцаў раней ўніверсітэта, тым больш у канікулярны час? Прычына даволі грунтоўная. Вельмі вялікім было жаданне паказаць усім, што ўніверсітэт у Мінску ўжо не за гарамі, што рабфак — першы камень у падмурку навуковага цэнтра Беларусі. Акрамя таго, прафесарам хацелася хутчэй пазнаёміцца са сваёй аўдыторыяй, з «дзецьмі фабрыкі і палёў», даведацца, чаго яны варты.

Д. Пісараў у нарысе «Наша ўніверсітэцкая навука», апублікаваным у сярэдзіне мінулага стагоддзя, сцвярджае, што ёсць у студэнта дзве якасці, якія прафесар, калі ён любіць сваю справу, павінен лічыць сапраўднай каштоўнасцю. Гэта здольнасць да развіцця і поўная нераздаснасць. Пісараў, гаворачы так, меў на ўвазе выпускніка гімназіі. Што ж гаварыць аб тых, хто паступіў на рабфак, часам не маючы ніякай вучэбнай падрыхтоўкі, паступіў для таго, каб атрымаць сярэдняю адукацыю? Аднойчы, закончыўшы лекцыю, выкладчык прыродазнаўства І. Папоў сказаў:

— Аўдыторыя змешаная, самабытная. Патрэбны толькі цеплыня і святло — і сад дасць цудоўныя плады.

1 лістапада пачаліся заняткі ва ўніверсітэце. На першы курс паступіла 1390 чалавек.

Днём ўніверсітэцкіх імянаў стала 21 лютага 1925 года. БДУ выпусціў у свет сваіх першых птахаў — 26 юрыстаў і 34 эканамісты. Гэта склала ўсяго 14

працэнтаў паступіўшых на факультэт грамадскіх навук, але тым не менш першы выпуск сведчыў аб многім. Самы цяжкі этап будаўніцтва вышэйшай школы ў Мінску паспяхова пройдзены. Універсітэт вглядаў здаровым арганізмам, і рост яго быў прыкметным паказчыкам творчых сіл, што таіліся ў вызваленым ад прыгнёту народзе.

Хроніку падзей можна параўнаць з крокамерам, беспалымкова фіксуючым кожны рух. Праўда, на яго шыферблаце ўрашце ўсяго сума. Але раскладзём яе на састаўныя часткі.

1927 год — пры ўніверсітэце створана аспірантура, інакш гаворачы, гарніла вучоных.

1931 год — закончана будаўніцтва ўніверсітэцкага гарадка.

1933 год — пры БДУ адкрыўся завочны сектар, што дало магчымасць рабочым, калгаснікам, служачым вучыцца без адрыўу ад вытворчасці.

1949 год — у дзень 30-годдзя стварэння БССР ўніверсітэту прысвойваецца імя Уладзіміра Ільіча Леніна.

Пастарэлі першыя выпускнікі ўніверсітэта. Але сам ён ён штогод у верасні гасцінна расчыняе дзверы новаму пакаленню дапытлівых юнакоў і дзяўчат.

де своих войск с захваченных им арабских территорий. И в этой своей разбойничьей политике он опирается на поддержку США и некоторых их союзников. Более того, с их помощью Израиль наращивает свой военный потенциал, саботирует урегулирование, выдвигает одно за другим все новые притязания, которые преследуют единственную цель — удержать захваченные арабские территории. Мы недавно были свидетелями того, как в этих же целях с этой высокой трибуны были выдвинуты под видом «новых идей» предложения, скрытый смысл которых заключается лишь в том, чтобы вознаградить Израиль за агрессию. Вполне естественно, что эти подслащенные предложения отклоняются арабскими государствами, ибо они не решают и не могут обеспечить окончательное политическое урегулирование на Ближнем Востоке на основе осуществления одобренного ООН принципа недопустимости приобретения чужих территорий в результате применения силы. И на этом конкретном историческом примере все видят диаметрально противоположную политику и позиции двух великих держав, или, как кое-кто величает, «сверхдержав».

Прав был выступавший здесь министр иностранных дел Сирийской Арабской Республики г-н Хаддам, который справедливо заметил, что попытка сионистско-израильской пропаганды представить израильскую агрессию против арабских стран как конфликт между США и СССР на Ближнем Востоке направлена на то, чтобы полностью связать интересы США с израильской агрессией; она представляет собой стремление экспансионистского израильского государства продолжать захват арабских территорий. Приходится лишь сожалеть, что жертвой этого обмана израильских агрессоров стали некоторые ораторы, выступавшие с этой трибуны.

Я уже говорил о позитивных тенденциях в развитии положения в Европе, которые являются результатом внешнеполитической инициативы Советского Союза и других социалистических стран. Но там есть еще немало срочных проблем, ожидающих безотлагательного решения. Еще не вступили в силу подписанные договоры и соглашения, еще не принято окончательно решение по созыву конференции по вопросам безопасности и сотрудничества, еще не начата практическая работа по сокращению вооружений в Европе.

Известно, что все предложения по превращению Европы в континент мира и сотрудничества внесены Советским Союзом в тесном сотрудничестве с другими социалистическими государствами. Они активно поддерживаются большинством западноевропейских стран.

Что же мешает их быстрому и эффективному осуществлению? Вновь нежелание не всех, а отдельных великих держав и их некоторых ретивых союзников по блоку НАТО пойти быстро и безоговорочно на полную разрядку напряженности в Европе.

Всем известно, кто ставил и продолжает ставить различного рода препятствия и все новые и новые предварительные условия для созыва общеевропейского совещания, кто задает вопросы, на которые может дать ответ лишь само такое совещание и сами переговоры о сокращении вооружений. Наиболее часто задают вопрос, что будет, если соберется общеевропейское совещание или начнутся переговоры о сокращении вооружений. Ответ на этот вопрос зависит от той позиции, которую займут участники этих встреч. Одно ясно, что если все будет так же настойчиво и последовательно, как Советский Союз и другие социалистические страны, искать пути достижения договоренности, то Европа больше не будет очагом мировых конфликтов. От этого выиграют все народы мира, большие и малые, живущие как в Европе, так и вне ее. Государства социалистического сотрудничества будут стремиться к этому настойчиво и последовательно, исполненные сознанием высокого долга и ответственности перед всем человечеством.

Все делегаты хорошо знакомы с повесткой дня Генеральной Ассамблеи ООН. Но позвольте, г-н председатель, обратить внимание на одну небольшую, но важную деталь. В повестке дня 98 вопросов. Среди них есть немало вопросов организационного характера, вопросов, вытекающих из Устава ООН или связанных с выборами, отчетностью органов, работавших в период между сессиями. Попытаемся выбрать важнейшие вопросы и вспомнить, по чьей инициативе они включены в повестку дня? В этом случае станет ясно, что Советский Союз и другие социалистические го-

сударства, в том числе Белорусская ССР, поставили в повестку дня вопросы об укреплении международной безопасности, о созыве всемирной конференции по разоружению, о комплексе других вопросов по разоружению, в том числе предложение о ликвидации химического и бактериологического оружия, о ядерном разоружении и др. Ими же поставлены в повестку дня вопросы, связанные с мирным использованием космического пространства, разработкой международного договора о Луне, универсальностью ООН, деколонизацией, экономическим сотрудничеством. Социалистические государства поставили вопросы борьбы с нацизмом и расизмом, о наказании военных преступников, об определении агрессии и многие другие важнейшие вопросы повестки дня Генеральной Ассамблеи ООН, которые и

жизнь решения ООН о ликвидации оставшихся колониальных режимов. Проявления расизма и апартеида подлежат всеобщему осуждению и бойкоту. В резолюции съезда КПСС по Отчетному докладу ЦК КПСС говорится, что Коммунистическая партия Советского Союза «неизменно верна ленинскому принципу солидарности с народами, борющимися за национальное и социальное освобождение. Как и прежде, на полную поддержку с нашей стороны могут рассчитывать борцы против оставшихся колониальных режимов».

Совершенно противоположную позицию занимают нынешние и бывшие колониальные державы. Они продолжают сохранять колониальные режимы, оказывают военную и экономическую помощь южно-африканским и южноафриканским расистам и порту-

галгальским колонизаторам, совершают агрессию против суверенных государств — членов ООН, навязывают африканским государствам опасную идею «диалога» с южно-африканскими расистами, отказываются от сотрудничества в ООН в целях завершения процесса деколонизации. С этой целью некоторые из них не останавливаются перед применением «вето» в Совете Безопасности и выходом из органов ООН по деколонизации.

В ходе общих прений министры иностранных дел и главы делегаций африканских и многих других стран дали достойную отповедь действиям колонизаторов и расистов. Мы солидарны с ними и будем всячески способствовать полной ликвидации оставшихся колониальных режимов. Но мало ликвидировать политическое господство колонизаторов. Вслед за этим должен наступить процесс независимого экономического развития в интересах народов молодых суверенных стран. Усилиями Советского Союза и других социалистических государств при поддержке развивающихся стран удалось, вопреки сопротивлению сил угнетения и эксплуатации, добиться принятия ряда решений, способствующих экономическому и социальному прогрессу народов.

Достаточно напомнить решения ООН, предусматривающие недопустимость выдвигания политических условий при оказании экономической помощи, признающие неотъемлемый суверенитет каждого народа на свои природные ресурсы и богатства, требующие разработки в рамках ООН мер по резкому сокращению вывоза в различных формах капитала из развивающихся стран, увеличению доли их прибылей в доходах иностранных монополий, признающие необходимость государственного контроля со стороны развивающихся стран за деятельностью иностранного капитала, высказывающиеся за регулирование и совершенствование налоговых систем в развивающихся странах как в отношении местного, так и иностранного капитала в целях более справедливого распределения доходов и мобилизации ресурсов для целей развития. Мы требовали и продолжаем требовать, чтобы бывшие колониальные державы, а также капиталистические страны, которые до сих пор продолжают грабительски эксплуатировать чужие ресурсы, возместили причиненный ими развивающимся странам материальный ущерб.

Может быть, г-ну Роджерсу не известен тот факт, что к моменту изгнания фашистских оккупантов с белорусской земли только партизаны и подпольщики Белоруссии уничтожили и вывели из строя более полумиллиона гитлеровских солдат и офицеров, то есть значительно больше, чем это сделали в середине 1944 года английская и американская армии, вместе взятые. Об этом знают многие американцы. Героическую роль белорусского народа в достижении целей Объединенных Наций и право Белорусской ССР быть основателем ООН признавал один из предшественников г-на Роджерса государственный секретарь США Стеттиниус в своем заявлении на пресс-конференции в Вашингтоне 3 апреля 1945 года.

Мы напоминаем об этом г-ну Роджерсу и говорим — не применяйте недопустимых приемов в ваших попытках защищать неправомерное дело с оставлением чанкайшистов в ООН. Делегация Белорусской ССР при обсуждении вопросов повестки на пленарных заседаниях и в комитетах подробно высказает свою позицию как по затронутым вопросам, так и по тем, о которых мы не сказали в силу ограниченности времени. Мы сочли необходимым остановиться более подробно на разоблачении фальшивого тезиса о «сверхдержавках» не для того, чтобы защитить свою позицию или скрыть силы и возможности социалистического сотрудничества активно воздействовать на ход международных событий, а для того, чтобы сорвать маску с тех, кто, пропагандируя этот антинаучный тезис, пытается помешать консолидации сил мира, прогресса и демократии, прикрывая агрессию и захваты чужих земель.

Мы хотим еще раз напомнить уважаемым делегатам, что Советский Союз и другие социалистические государства в своей внешней политике руководствуются интересами международной безопасности, принципами равноправия всех народов, уважения суверенитета каждой страны, недопустимостью вмешательства во внутренние дела государств. Социалистические государства никогда не развивали отношений с одними странами за счет или в ущерб интересам других и делали все возможное, чтобы многостороннее сотрудничество между государствами строилось и развивалось на основе принципов и целей Устава ООН.

В наш век борьбы двух противоположных тенденций в вопросах внешней политики — политики сил социализма и сил империализма — никто не должен стоять в стороне, каждая страна, если она заинтересована в мире и сотрудничестве народов, должна присоединиться к антиимпериалистическому фронту и вести активную борьбу против политики агрессии и войны. Только на этом пути возможно подлинно независимое политическое и экономическое развитие государства. Такому политическому курсу принадлежит будущее, и дело народов, которые следуют этому курсом, бесспорно, восторжествует.

Наша внешнеполитическая линия — это линия мира и международной безопасности, укрепления братства стран социализма и союза с освободительными антиимпериалистическими силами во всем мире. Уже сейчас можно сказать, что выдвинутая XXIV съездом КПСС программа борьбы за мир, свободу и независимость народов нашла самый широкий отклик на всех континентах земли. Завершающаяся общеполитическая дискуссия на XXVI сессии Генеральной Ассамблеи ООН подтверждает это полностью.

УПРОЧИТЬ МИР И БЕЗОПАСНОСТЬ НАРОДОВ

определяют политическое лицо нашей организации.

США при поддержке некоторых других западных стран в этом году пошли даже на то, что лишили Организацию Объединенных Наций возможности сменить позорное пятно со своего флага, не допустив обсуждения предложенных большой группой социалистических и афро-азиатских государств вопросов о выводе американских и всех других иностранных войск, оккупирующих под флагом ООН Южную Корею, и о роспуске незаконно созданной комиссии по объединению и восстановлению Кореи. В связи с таким неоправданным решением, навязанным Генеральной Ассамблее, делегация Белорусской ССР, как соавтор указанных выше предложений, заявляет, что она и впредь будет активно бороться за то, чтобы оккупанты покинули землю Кореи, чтобы флаг ООН не использовался для прикрытия авантюры империалистических сил, чтобы корейскому народу была обеспечена возможность самому решать свою судьбу.

Обращает на себя внимание позиция некоторых западных стран в отношении такого важнейшего политического вопроса, как осуществление Декларации об укреплении международной безопасности. Изучение представленного XXVI сессии Генеральной Ассамблеи доклада Генерального секретаря по этому вопросу показывает, что США вообще не ответили на запрос ООН, а Англия отдалась формальной отпиской со ссылкой на свой прошлогодний ответ. Как понимать такую позицию двух великих держав, несущих наряду с другими постоянными членами Совета Безопасности главную ответственность за мир и безопасность народов? Некоторые западные страны отмалчиваются по вопросу о созыве всемирной конференции по разоружению, а США прямо заявили о своем скептическом отношении к этому предложению. Поддерживая предложение о созыве всемирной конференции по разоружению, мы с удовлетворением отмечаем, что многие государства одобряют эту инициативу СССР, оказывают ей поддержку и постановили обсудить эту проблему непосредственно на пленарных заседаниях, тем самым подчеркивая ее первостепенную важность в современных условиях безудержной гонки вооружений, подстегиваемой военно-промышленным комплексом империалистических держав.

Делегация Белорусской ССР намерена выступить отдельно по вопросам укрепления международной безопасности и разоружения. Сейчас мы лишь хотим обратиться ко всем государствам — большим и малым с призывом при обсуждении этих вопросов самым серьезным образом обратить внимание на то, что некоторые державы не соблюдают Декларацию об укреплении международной безопасности, не способствуют мирному урегулированию военных конфликтов, тормозят процесс разоружения. Необходимо совместными усилиями всех членов ООН добиться ликвидации военных очагов, упрочить мир и безопасность народов.

Что касается проблемы борьбы с колониализмом, то наша позиция хорошо известна. Один из пунктов программы мира, одобренной XXIV съездом КПСС, говорит о том, что должны быть полностью претворены в

жизнь решения ООН о ликвидации оставшихся колониальных режимов. Проявления расизма и апартеида подлежат всеобщему осуждению и бойкоту. В резолюции съезда КПСС по Отчетному докладу ЦК КПСС говорится, что Коммунистическая партия Советского Союза «неизменно верна ленинскому принципу солидарности с народами, борющимися за национальное и социальное освобождение. Как и прежде, на полную поддержку с нашей стороны могут рассчитывать борцы против оставшихся колониальных режимов».

В ходе общих прений министры иностранных дел и главы делегаций африканских и многих других стран дали достойную отповедь действиям колонизаторов и расистов. Мы солидарны с ними и будем всячески способствовать полной ликвидации оставшихся колониальных режимов. Но мало ликвидировать политическое господство колонизаторов. Вслед за этим должен наступить процесс независимого экономического развития в интересах народов молодых суверенных стран. Усилиями Советского Союза и других социалистических государств при поддержке развивающихся стран удалось, вопреки сопротивлению сил угнетения и эксплуатации, добиться принятия ряда решений, способствующих экономическому и социальному прогрессу народов.

Достаточно напомнить решения ООН, предусматривающие недопустимость выдвигания политических условий при оказании экономической помощи, признающие неотъемлемый суверенитет каждого народа на свои природные ресурсы и богатства, требующие разработки в рамках ООН мер по резкому сокращению вывоза в различных формах капитала из развивающихся стран, увеличению доли их прибылей в доходах иностранных монополий, признающие необходимость государственного контроля со стороны развивающихся стран за деятельностью иностранного капитала, высказывающиеся за регулирование и совершенствование налоговых систем в развивающихся странах как в отношении местного, так и иностранного капитала в целях более справедливого распределения доходов и мобилизации ресурсов для целей развития. Мы требовали и продолжаем требовать, чтобы бывшие колониальные державы, а также капиталистические страны, которые до сих пор продолжают грабительски эксплуатировать чужие ресурсы, возместили причиненный ими развивающимся странам материальный ущерб.

Можно было бы продолжить и конкретизировать этот перечень, но и так ясно, что и в вопросах экономического сотрудничества наша позиция в корне отличается от политики и практики США и их компаньонов по эксплуатации богатств развивающихся стран, по попыткам решать свои экономические проблемы в ущерб и за счет законных интересов других государств, о чем убедительно говорили многие представители развивающихся и даже отдельных западных стран.

В Организации Объединенных Наций почти все признают необходимость осуществления принципа ее универсальности. Наша последовательная позиция по вопросам универсальности способствовала тому, что членский состав ООН за 25 лет ее существования увеличился на 80 государств. Теперь мы выступаем за то, чтобы в ООН были приняты Германская Демок-

«ЗА МАСТАЦКІ І РЭАЛІСТЫЧНЫ ПАКАЗ...»

ВЯЛІКІ АГЛЯД

Першы Усесаюзны фестываль тэлевізійных фільмаў адбыўся ў Кіеве ў 1966 годзе. У наступны год сталіцай агляду была Масква, затым Ленінград. Сёлета Мінск стаў месцам IV Усесаюзнага фестывалю тэлевізійных фільмаў.

94 тэлевізійныя фільмы — 52 дакументальныя, 19 музычных і 23 мастацкія — прывезлі ў беларускую сталіцу тэлевізійныя аб'яднанні, камітэты па тэлебачанню і радыёвяшчанню і кінастудыі краіны.

Наша рэспубліка на фестывалі была прадстаўлена шматсерыйнай стужкай «Уся каралеўская раць», дакументальнымі фільмамі «Яшчэ гарыць Хатынь», «Размова пра зямлю», музычным фільмам «Песняры» (Беларускае тэлебачанне) і кінастужкай «Чырвоны агітатар Трафім Глушкоў» («Беларусь-фільм»).

На працягу дзевяці дзён працавалі тры журы, створаныя для вынясення «прысуду» лепшым мастацкім, дакументальным і музычным фільмам. Тэлегледачам, якія мелі магчымасць убачыць усе конкурсныя стужкі, бо другая тэлевізійная праграма з раніцы да вечара была аддадзена фестывальным фільмам, таксама адвядзілася роля своеасаблівага журы. Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў БССР па тэлебачанню і радыёвяшчанню ўстанавіў спецыяльны прыз тэлегледачоў.

У вольны ад прагляду час удзельнікі фестывалю — вядучыя майстры тэлебачання і кіно краіны — прынялі ўдзел у творчых дыскусіях, сустрэліся з працоўнымі беларускай

сталіцы. IV Усесаюзны фестываль тэлевізійных фільмаў ператварыўся ў вялікае свята шматнацыянальнага савецкага мастацтва.

І вось настаў хвалюючы момант: журы паведаміла аб прысуджэнні фестывальных узнагарод. Вялікі прыз для мастацкіх фільмаў заваявала шматсерыйная карціна «Ад'ютант яго правахадзіцельства», створаная аб'яднаннем «Тэлефільм» студыі «Масфільм». Сярод дакументальных стужак лепшай была прызнана «Старонка» Саратаўскай студыі тэлебачання. Вялікі прыз за сюжэтны тэлефільм-канцэрт прысуджаны грузінскаму фільму «Матывы старога Тбілісі».

Прызамі і прэміямі фестывалю быў адзначаны шэраг мастацкіх дакументальных і музычных стужак. Набылі сваіх гаспадароў і спецыяльныя прызы, устаноўленыя арганізатарам фестывалю — горадам Мінскам, творчымі саюзамі, арганізацыямі і прадпрыемствамі сталіцы рэспублікі і Мінскай вобласці. Прыемна заўважыць, што ўсе гэтыя прызы зроблены рукамі беларускіх майстроў шклозавода «Нёман».

Сярод прызёраў і тры беларускія фільмы: мастацкія «Уся каралеўская раць» і «Чырвоны агітатар Трафім Глушкоў» і дакументальны «Размова пра зямлю». Апошні атрымаў прыз калгаса імя Гастэлы Мінскага раёна.

НА ЗДЫМКУ: прыз фестывалю ўручаецца беларускаму фільму «Уся каралеўская раць».

Фота Ул. КРУКА.

Беларускі кінематограф хутка будзе святкаваць сваё п'яцідзесяцігоддзе. Беларускае мастацкае тэлебачанне яшчэ робіць першыя крокі. Але яно пачынае не на пустым месцы: вопыт нацыянальнага кінамастацтва, вопыт усяго савецкага кінематографа дапамагае стварэнню тэлевізійных фільмаў, якія заваёваюць прызнанне шматмільённага тэлегледача. Вялікай папулярнасцю карыстаўся, напрыклад, тэлефільм «Крах» па п'есе А. Талстога «Змова імператрыцы». На Міжнародным фестывалі ў Варне беларускі акцёр Р. Філіпаў атрымаў прыз за лепшае выкананне мужчынскай ролі ў гэтым фільме.

На IV Усесаюзным фестывалі тэлевізійных фільмаў дэманстравалася трохсерыйная карціна Беларускае тэлебачання «Уся каралеўская раць», пастаноўленая па матывах рамана амерыканскага пісьменніка Роберта Пена Уорэна.

Выйшаўшая ў 1945 годзе, кніга перавыдавалася ў Амерыцы каля 30 разоў, была ўзнагароджана Пулітцэраўскай прэміяй. Савецкія чытачы ў апісанні з'яўляліся палітычнага жыцця Амерыкі 30-х гадоў убачылі многія паралелі з праблемамі сённяшняй Амерыкі. Так і прачыталі раман стваральнікі тэлефільма.

— Я пабудую велізарнейшую, цудоўнейшую, нікеліра-

ваную бясплатную лячэбніцу і медыцынскі цэнтр, якіх яшчэ свет не бачыў. У кожным пакоі будзе па клетцы з канарэйкай, якая стане спяваць італьянскія арыі, і не будзе пакаёўкі, якая б не перамагла на конкурсе прыгажосці ў Атлантык-Сіці!

Усё гэта абяцае выбаршчыкам губернатара штата Вілі Старка, былы правінцыяльны адвакат, магчыма, будучы кандыдат у прэзідэнты.

Артыст Г. Жжонаў імкнецца перш за ўсё выявіць унутраную сутнасць свайго героя, чалавека, несумненна, таленавітага і абаяльнага, але які ў пошуках славы і ўлады губляе лепшыя чалавечыя якасці, становіцца лоўкім палітычным дэмагогам, спрытным прыстасаванцам.

Аўтары фільма ўсёй сістэмай выразных сродкаў імкнуліся падкрэсліць: трагедыя Вілі Старка, прыроджанага лідэра, у тым, што ў гэтай палітычнай гульні «без правіл» ён і сам губляе сумленне, прыходзячы да вываду, што «чалавек зачаты ў граху і народжаны ў мярзоце, шлях яго — ад палёнкі смуроднай да смярдзючага савана».

Заслуга работнікаў Беларускага тэлебачання ў тым, што фігура магутнага палітычнага дэмагога паказана ў фільме ў непарыўнай сувязі з яго асяроддзем. «Каралеўская раць» Старка — гэта тыя, хто робіць

яму славу, выконваючы яго загады—шумлівая і небяспечная зграя.

Акцёрскае выкананне наогул у фільме, паводле прызнання крытыкі і гледачоў, на высокім узроўні. Невыпадкова ў карціне заняты «зоркі» першай велічыні — А. Дзямідава (Ганна Стэнтан), А. Яфрэмаў (Адам), Р. Плят (Ірвін), Т. Лаўрова (Сэдзі), А. Клімава (маці Джэка), А. Папануў (бацька Джэка). Чалавек суб'ектыўна сумленны, якога ўсё больш зацягвае балота перадвыбарчых махінацый, але які нарэшце ўсё ж ідзе да асэнсавання свайго сапраўднага становішча і значыць духоўнага адраджэння — такі Джэк Бёрдэн, журналіст, правая рука Старка, у вельмі тонкім, глыбокім выкананні М. Казакова.

Выкарыстоўваючы выяўленчыя сродкі тэлебачання, пастаноўшчыкі сканцэнтравалі ўсю ўвагу на буйных планах герояў. Стварэнне яркіх псіхалагічных партрэтаў было прадметам асаблівага клопату апэратараў, на чале якіх стаяў першакласны майстар Н. Ардашнікаў.

Фільм «Уся каралеўская раць» быў паказаны Цэнтральным тэлебачаннем і заваяваў прызнанне гледачоў. Таму, калі пры паўторным паказе на Усесаюзным тэлефестывалі ён атрымаў прыз «За мастацкі і рэалістычны паказ буржуазнага спосабу жыцця», гэта было справядлівай ацэнкай вялікай творчай работы.

В. НЯЧАЙ,

кандыдат мастацтвазнаўства.

НА ЗДЫМКАХ: кадры з тэлефільма «Уся каралеўская раць». У ролі Вілі Старка артыст Г. ЖЖОНАЎ; Джэк Бёрдэн і яго маці [артысты М. КАЗАКОЎ і А. КЛІМАВА].

З НЕВЫЧЭРПНАЙ СКАРБНІЦЫ

Плённае супрацоўніцтва беларускай літаратуры і тэлебачання пачалося амаль з таго часу, як у сталіцы рэспублікі ўспыхнулі блакітныя агеньчыкі першых тэлеэкранаў. У пошуках добрай літаратурнай асновы для спектакляў і фільмаў работнікі тэлебачання звярнуліся да твораў вядомых беларускіх пісьменнікаў і галоўным чынам — да класічнай спадчыны.

Першай даволі ўдалай спробай з'явіўся тэлеспектакль «Песняры», створаны ў 1958 годзе рэжысёрам Ул. Кухтам па паэме Якуба Коласа «Сымон-музыка». Аўтары спектакля захавалі асноўныя сюжэтныя лініі паэмы, падкрэслілі коласаўскую думку аб трагедыі мастака ў эксплуатацыйным грамадстве.

Яркае ўвасабленне на блакітным экране знайшлі і творы Янкі Купалы. У 1967 годзе тэлегледачы убачылі цікавы спектакль «Прымакі» па аднайменнай камедыі народнага паэта. Багацце купалаўскай мовы, яркасць характараў вясёлай камедыі добра перадалі вядомыя на-

шы артысты П. Малчанаў, Г. Макарава, В. Пола, Ул. Дзядзюшка.

Вялікі поспех выпаў на долю тэлеспектакля «Па шчасце, па сонца...», у якім пастаноўшчыкі далі экраннае жыццё вершаванаму слову Я. Купалы. Спектакль, у аснову якога была пакладзена дарэвалюцыйная купалаўская паэзія, не меў традыцыйнага сюжэта, калі ўвага сканцэнтравана на лёсе асобнага чалавека. Герой — народ, абяздолены і бяспраўны. Але пакрыўджаны беларускі мужык перамагае ў сабе рабскую пакорлівасць, ён выступае на абарону свайго чалавечай годнасці.

Цікавае ўвасабленне на экране атрымалі творы класіка беларускай літаратуры Кузьмы Чорнага. Да 60-годдзя з дня яго нараджэння быў пастаноўлены спектакль «Вялікае сэрца» па аднайменнаму апавяданню пісьменніка. Разам з К. Чорным аўтары тэлевізійнага твора расказалі пра сціплага, непрыкметнага селяніна Пархвена Катлубовіча, які толькі тым і славіўся, што пабіўся некалі з п'яным пеўнем. Але прыйшла вайна, фа-

шысты забілі яго маленькага ўнучка, давалі да вар'яцтва дачку. І рахманага Пархвена нічы падмянілі. Ён разбірае рэйкі і пускае пад адхон варожы эшалон, а затым, каб выратаваць аднавяскоўцаў ад расправы, ідзе на верную смерць. У аснову тэлеспектакля лёг і раман К. Чорнага «Трэцяе пакаленне».

Трохсерыйны фільм-спектакль «Людзі на балоце» па раманах вядомага беларускага пісьменніка Івана Мележа быў адзначаны рэспубліканскай прэміяй. Паспех тэлевізійнага твора абумовіла перш за ўсё драматычнасць, добрая літаратурная аснова. Спектакль пабудаваны на кароткіх, гранічна насычаных чалавечымі страцыямі сцэнах. У трылогіі, як і ў раманах, жыццё палескай вёскі ў дваццятых гадах паказана без прыкрас і ідэалізацыі: непрымірымая барацьба новага са старым, перададзеным і барацьба з бандытызмам, страшэнная беднасць і радасць, якую несла сацыялістычная ява. Драмы асабістыя і грамадскія пераплятаюцца ў неразрыўным ланцугу драматычнага дзе-

яння і выдатна, з вялікім пачуццём перадаюцца артыстамі В. Тарасавым, Л. Давідовіч, Г. Гарбуком, З. Стомай і іншымі.

Іван Шамякін — адзін з найбольш папулярных беларускіх празаікаў. Да яго творчасці тэлебачанне ўпершыню звярнулася ў 1964 годзе, калі быў пастаноўлены тэлеспектакль «Сэрца на далоні». У 1968 годзе мы убачылі на блакітным экране карціну «Трывожнае шчасце» па аповесцях пісьменніка. Чатырохсерыйны тэлефільм, прысвечаны гадам фашысцкай акупацыі, атрымаў высокую ацэнку гледачоў з усіх куткоў краіны, аб чым сведчылі шматлікія пісьмы на Беларускае тэлебачанне.

Асобна хочацца згадаць на тэлевізійнай інтэрпрэтацыі аднаактоўных камедый. У свой час цікавы тэлеспектакль «Суд» быў пастаноўлены па аднаактоўнай камедыі Ул. Галубка. Вялікі поспех выпаў на долю народнага артыста СССР Ул. Дзядзюшкі, які стварыў вобраз беларускага селяніна Дзяніса Гарбуза.

Жарт у адной дзеі — так вызначыў Л. Радзевіч жанр

свайго твора, які лёг у аснову тэлеспектакля «Збянтэжаны Саўка». Гэты вясёлы вадзіль вельмі папулярны ў Беларусі, яго часта іграюць на самадзейнай сцэне. Студыя тэлебачання дала магчымасць убачыць на экранах любімы твор у выкананні майстроў сцэны.

Адна з апошніх экранізацый Беларускага тэлебачання «Руіны страляюць» — шматсерыйны тэлефільм, пастаноўлены па вядомых дакументальных аповесцях І. Навікава «Руіны страляюць ва ўпор» і «Дарогі скрыжаваліся ў Мінску». Фільм расказвае пра неўміручы падзвігі беларускіх падпольшчыкаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Яго асаблівае — дакументальнасць фантаў, падзей і жыццёвых прататыпаў.

Свайой чаргі ўвасабленні на тэлеэкранах чакаюць яшчэ многія выдатныя творы беларускай літаратуры. Іх экранізацыя не толькі ўзбагаціць рэпертуар тэлебачання, але і значна пашырыць межы ўздзеяння беларускага мастацкага слова.

В. КУЦЭНКА,
аспірант БДУ імя
Ул. І. Леніна.

● спорт ● НА ПАМОСЦЕ — ПРЫГАЖОСЦЬ І ГРАЦЫЯ

Прадстаўніцы 21 краіны кантынента сабраліся ў Мінску на VIII чэмпіянаце Еўропы па спартыўнай гімнастыцы сярод жанчын. Але ў час уручэння залатых медалёў пераможцам у Палацы спорту нязменна гучаў Гімн Саюза Савецкіх Савецкіх Рэспублік.

У апошнія гады сталіца Беларусі ўсё часцей становіцца месцам правядзення буйных міжнародных спаборніцтваў. Мінчане заўсёды праяўляюць да іх вялікую цікавасць. Найбольш яна бывае звычайна, калі ў барацьбе за прызавыя месцы ўдзельнічаюць спартсмены нашай рэспублікі, якія ўпсалі нямаюць слаўных старонак у гісторыю сусветнага спорту. На гэты раз гонар Савецкай краіны абаранялі Тамара Лазаковіч з Віцебска і Людміла Турышчава з Грознага. Запасной была гродзенская школьніца Вольга Корбут.

...Святочная атмасфера панавала 15—17 кастрычніка ў мінскім Палацы спорту. VIII чэмпіят Еўропы адкрыўся ўрачыстым маршам-парадам. Развясваюцца дзяржаўныя сцягі краін-удзельніц — Аўстрыі, Бельгіі, Балгарыі, Даніі, Іспаніі, Фінляндыі, Францыі, Вялікабрытаніі, Венгрыі, Італіі, Нарвегіі, Нідэрландаў, Польшчы, ГДР, ФРГ, Румыніі, Швецыі, Швейцарыі, Чэхаславакіі, Югаславіі, СССР. Колькасць удзельнікаў — 42 гімнастыкі — рэкордная для чэмпіянату Еўропы. У 1957 годзе, калі ў Бухарэсце праводзіліся першыя падобныя спаборніцтвы, выступалі ўсяго 19 гімнастак з 10 краін. Тады ж быў зроблены пераходны прыз — Кубак Еўропы. Тры стройныя жаночыя постаці трымаюць высока ўзнятую залатую чашу, сімвалізуючы сабою прыгажосць і грацыю.

Першы дзень спаборніцтваў праходзіў у напружанай і вельмі вострай барацьбе. Аспрэчвалася першыства ў мнагабар'і. Пасля першых відаў праграмы на светавым табло з'яў-

ляюцца прозвішчы Турышчавай, Лазаковіч і Цухальд, спартсменкі з ГДР. Дарэчы, светавое табло, якое дапамагала імгненна інфармаваць прысутных аб рашэннях арбітраў, было зманціравана савецкімі спецыялістамі менавіта да гэтых спаборніцтваў. Яно зроблена на базе электронна-вылічальнай машыны «Мінск-32».

Затаіўшы дыханне, сачылі прысутныя за выступленнямі лідэраў. Прагнозы спецыялістаў збыліся. Савецкая гімнастыка ўпэўнена ішла да перамогі. На брусах Тамара Лазаковіч атрымлівае 9,6 бала, на бярвяне — 9,7, а ў вольных практыкаваннях — 9,81 Людміла Турышчава пад бурны воплескі глядачоў выконвае вольныя практыкаванні. Ацэнка — 9,9 бала. За апорны скачок — 9,8.

Узнікае нечаканая сітуацыя — абедзве гімнасты набіраюць у суме па 38,85 бала. Пасля кароткай нарады арбітры аб'я-

ляюць сваё рашэнне: упершыню ў гісторыі еўрапейскіх першыстваў дзве спартсменкі сталі абсалютнымі чэмпіёнкамі кантынента. Ім уручаюцца залатыя медалі. Кубак аддаецца на захаванне Людміле Турышчавай, якая мае найвышэйшую ацэнку спаборніцтваў па адным з відаў праграмы. Бронзу атрымала нямецкая гімнастка Эрыка Цухальд.

Чэмпіятат у Мінску — апошняя прыкідка сіл перад Алімпіядай у Мюнхене. Ён паказаў высокае майстэрства многіх спартсменак, іх настойлівае імкненне да перамогі.

Выступленне нашых дзяўчат у другі дзень чэмпіянату, калі вызначаліся пераможцы на асобных снарадах было радасным шэсцем да п'едэсталу гонару і яшчэ адным пацярджэннем таго, што на гэтых спаборніцтвах ім няма роўных. Тамара і Людміла паролу па-дзялілі паміж сабой золата і

серабро ва ўсіх відах праграмы. Лазаковіч была першай на брусах і бярвяне, Турышчава — у апорным скачку і вольных практыкаваннях. Трэцяе месца — у спартсменак ГДР.

Чэмпіятат завершаны. Марш, напісаны савецкім кампазітарам Янам Фрэнкелем спецыяльна да гэтых спаборніцтваў, гучыць у апошні раз, для глядачоў.

А аб'ектыўныя і строгія судзі цяпер адкрыта выказваюць свае думкі і меркаванні.

Чэмпіятат быў святкам і беларускай жаночай гімнастыкі, — сказаў старшыня прэзідыума Федэрацыі гімнастыкі Глеб Бакланаў, — прызнаннем яе высокага прэстыжу. Віцэ-лэнка Тамара Лазаковіч разам са сваёй сяброўкай па зборнай СССР Людмілай Турышчавай з Грознага выйгралі шэсць залатых медалёў — з пяці магчымых. Аб лепшым выніку нельга было марыць.

Арбітр з Чэхаславакіі Я. Махлава:

— Перамога вашых дзяўчат на гэтым чэмпіянаце непадзельная і заслужаная.

— Я была рада прысутнічаць на такім цудоўным чэмпіянаце як з боку яго арганізацыі, так і з спартыўнага пункту гледжання, — дзеліцца думкамі прэзідэнт жаночага тэхнічнага камітэта Міжнароднай федэрацыі гімнастыкі Берта Віланшэ.— Абедзве вашы чэмпіёнкі — гэта ўжо добра вядомыя спартсменкі. І прыемна, што кожная з іх мае свой почырк, свой стыль. Значыць, савецкая школа гімнастыкі разнастайная...

В. ТРЫГУБОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: выступае Людміла ТУРЫШЧАВА; аўтографію юным бальешчыкам дае Тамара ЛАЗАКОВІЧ.

Фота Ю. ІВАНОВА і Ю. СОМАВА.

СУСВЕТНАЯ ПАЛЯЎНІЧАЯ

Мы, група турыстаў і спецыялістаў з Беларусі, ехалі ў Будапешт на Сусветную выстаўку палявання, каб пазнаёміцца з практыкай паляўнічай гаспадаркі іншых краін і сёе-тое, магчыма, пераняць.

Прыгажун-Будапешт паўстаў перад намі ў агнях вярчальнай рэкламы. Днём пазней мы пазнаёміліся з выстаўкай, над якой развясваліся сцягі 52 дзяржаў свету, што выказалі жаданне абаваліць дасягненні навукі і практыкі ў паляўнічай гаспадарцы і ў спартыўным рыбалоўстве.

У павільёнах выстаўкі можна было сустрэць трафей паляўнічых за апошнія 200 год (так вырашылі арганізатары выстаўкі), зброю розных марак і калібраў, рыштунак, а таксама паляўнічы транспарт, пачынаючы ад «калымагі» і канчаючы спецыялізаванымі аўтамабілямі. Наведвальнікі маглі ўбачыць таксама паляўнічых сабак і птушак.

Наша краіна, якая прадставіла на разгляд журы 564 трафей — ласёў, высакародных аленяў, дзікоў, горных казлоў і многае іншае, атрымала 329 залатых медалёў і 18 вышэйшых узнагарод выстаўкі — гран-пры. Іх удастоены, напрыклад, лось — «чэмпіён свету», рогі якога мелі 16 адросцаў, чатыры высакародныя алені, дзік, сайга.

На выстаўцы быў праведзены кінафестываль, на якім дэманстраваліся 160 фільмаў з 22 краін. Першую прэмію сярод кінастужак атрымаў чэхаславацкі фільм «Паляванне на муфлону», другую — фільм Кіеўскай кінастудыі «Мова жывёлін». Вялікага сярэбранага медалю і памятнага прыза — сярэбраны рог удастоены таксама

савецкі фільм «Расказы аб паляванні».

Багата была прадстаўлена на выстаўцы фауна Беларусі. Прыгожа аформленыя стэнды, чучалы звяроў і птушак — зубраў, дзікоў, мядзведзяў, ваўкоў, лісці, качак, каршуноў — расказвалі аб дзяржаўнай запаведна-паляўнічай гаспадарцы «Белавежская пушча». Паказваў свае экспанаты і Бярэзінскі запаведнік. Сярод іх — чучала бурага мядзведзя Пушчыка, вядомага па фільму «Пушчык едзе ў Прагу».

У савецкім павільёне на выстаўцы заўсёды было мнагалюдна. Гасцей здзіўлялі трафей нашых паляўнічых. Асаблівае захапленне выклікалі натуральныя футры.

Арганізатары выстаўкі — Міжнароднае бюро выставак, Саюз па ахове птушак, Саюз па ахове водных жывёлін, паляўнічыя саветы і іншыя міжнародныя арганізацыі — зрабілі ўсё магчымае, каб знаходжанне шматлікіх гасцей было ўзаемна карыснае і прыемнае. Пастараліся і гаспадары — венгры. У Будапешце і на перыферыі — у запаведна-паляўнічых гаспадарках, дзяржаўных запаведніках, вышэйшых навучальных установах многія службы ў гэтыя дні працавалі ў адпаведнасці з праграмай Сусветнай паляўнічай выстаўкі. Мы ўбачылі паляўнічую гаспадарку не толькі ў выглядзе трафейў, дыяграм, біягруп у павільёнах, але і ў прыродных умовах — у полі і лесе, дзе, не баючыся наведвальнікаў, мірна пасвіліся алені і грацыёзныя лані, жыравалі дзікі, а з плёсаў Балатона-Дунайскага канала ўздымаліся качкі, чаплі і іншая перыстая жывёнасць.

М. ДОЛБІК,
кандыдат біялагічных навук.

ДА ўВАГІ НАШЫХ ЧЫТАЧОЎ

З 20 кастрычніка мяняюцца хвалі, па якіх вядзе свае перадачы радыёстанцыя «Савецкая Беларусь» з Мінска. Першая праграма, якую вы можаце слухаць з 19 гадзін 30 мінут да 20 гадзін па сярэднеўрапейскім часе, будзе весціся на частотах 7 390, 7 120 і 5 920 кілагерцаў, што значыць на кароткіх хвалях у дыяпазоне ад 40 да 51 метра. На частоты 7 420, 7 260 і 5 905 кілагерцаў, што значыць на кароткіх хвалях у дыяпазоне ад 40 да 51 метра, пераходзіць вяртанне з 22 гадзін 30 мінут да 23 гадзін па сярэднеўрапейскім часе.

У маляўнічым месцы на Бярэзіне размешчаны прафілакторый Бабруйскага аб'яднання «Сельгастэхнікі».

ГУМАР

НАСТАЎНІК. Скажы, П'ер, хто быў бацькам Людовіка Шаснацатага?

П'ЕР (задумаўшыся). Людовік Пятнацаты.

НАСТАЎНІК. Правільна, малічына. А хто быў бацькам Карла Сёмага?

П'ЕР (радасна). Карл Шосты!

НАСТАЎНІК. Выдатна. Ну, а скажы, калі ласка, хто быў бацькам Францыска Першага? — Францыск Нулявы.

Малідая жонка пытае мужа:

— Ну як, дарагі, спадабаўся табе абед?

— Соль была выдатная, ішчада толькі, што ты не наліла больш супу.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,

33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. № 1263.